

Filmžurnal

⁶⁸⁷
Nr. 1
September
1935

Hind
35
senti

Kõik on korras!

Sellest ajast alates, mil olen naiste ja kodude kuukirja „Maret“ lugeja, edeneb ja õnnestub mu töö hästi. Alati oskab ta anda nõu, alati elustab ta mind uute nõuannetega riietumise, kodusisustamise, tervishoolduse, lasteasvatamise, käsitöö ja majapidamise aladel. Ta huvitavad tõljetonid, armastuskomaanid ja lühijutud on mulle heaks puhkuseks.

Täna minut, mille pühendan „Mareti“ lugemisele, annab mulle uut jõudu.

«Maret» on kuukiri igale naisele ja kodule!

**Isa
kallis...**

osta mulle ja emale ainult

Veronika Siidseepi

sest see seep on meie lemmikseep.

Enimiseks kuld

ENSV
Riiklik
Raamatukogu

685

Filmžurnaal

Kuukiri igale filmisõbrale

September 1935

*Adolf
Wahlbrück*

Lambipreili

Käisin alati ühes ja samas kinos.

Misuke eeskava seal sattus olema, sellest ei hoolinud ma hoopiski. Kui mõnes teises kinos näidati niisugust pilti, millele jooksis kogu linn tormi, siis ma läksin ikkagi oma kinoteatrisse.

Vahel vaatasin üht ja sama filmi mitu korda nädalas. Teinekord oli niisugune räbal kava, et publik vilistas ja vandus tulist kurja, aga mina istusin mõnusaalt oma toolil, suur rõõm südame all. Ja tulin järgmisel õhtul uuesti.

Juhtus sedagi, et vahel mõnulesin oma toolil mitu seanssi üksteise järele. Läksin peale lõunat ja lahkusin kesköösel. Kord aeti mind koguni minema, et miks ma sedasi hoiان kohta kinni, aga siis läksin kassa juure, ostsin uue pileti ja istusin ikkagi edasi.

Võib juba arvata, et mul oli selleks oma isevärki põhjused. Selle kino rõdu ukse juures oli ametis lambinäitajana üks niisugune preili, kelle kohta olin arvamusel, et maailmas teist säärast ei leidu. Roosad põsed, suured silmad ja nina seesugune nõps, et pani südame tuksuma.

Ühesõnaga — sõi hinge mul see lambipreili.

Kõige magusam tundmus oli siis, kui ta mind saaliminekul hellalt ja hoolikalt juhtis istmeni. Põrandaastmestikust üles sammudes oli säärane meeleolu, nagu astuksime kahekesi altari ette. Istusin siis maha, pigistasin silmad kinni ja hardusin õndsaliikes unistusis. Film, nagu juba märkisin, ei olnud mulle milgi määral tähtis.

Nii pea, kui tuli vaheaeg, viskasin silmad kohe uksele. Seal ta seisis nagu jumalanna, pruun seelikukene seljas, ristpaeltega kingakesed jalas ja lambikene käes. Vahtisin teda, nagu jooksin kõige õilsamat nektarit ja sageli hoidsin suugi lahti. Vahel ta märkas mind ja naeratles õrnalt. Niisugune sitikas, mõtlesin siis mina, vaat mis oskab.

Nüü sündis päevast päeva.

Ühel päeval jõudsin otsusele, et viljad on küpsed. Istusime kinos kuni kassa sulgemiseni ja lipsasin siis saalist välja. Minu hingesöödik oli parajasti trepist alla minemas, palit seljas, kübarakettakene peas.

Kõndis mu ees tipsadi-tipsadi, mina järel. Niipea kui tänavale jõudsin, olin kohe tädruku kõrval.

„Vihma vist sajab,“ sõnasin.

„Ei saja,“ ütles ta.

„Näe jah, ei sajab,“ olin nõus. „Kuhu preili mõtleb kah siis sedasi ilma vihmata minna?“

Omateada pidi siin olema väga peenike nali, aga ta ei naernudki. Huulekenegi ei liikunud. Tegi ainult järsu liigutuse kõrvale ja hakkas ruttama üle tänavaga.

Mis teha, vist ei armasta, mõtlesin pisut nukralt, naeratas mulle vaheaegadel niisama moe pärast. Aga magneet tõmbas nii vägevalt, et olin varsti jälle ta kõrval.

„Tulge mulle naiseks,“ sõnasin meheliku kindlusega.

Ja ta vastas sama kindlalt:

„Tulen küll.“

See oli õnne rabav hoop, mis mulle löödi otse südame sisse. Haarasin ta kae alt kinni ja hakkasin õhinal seletama armastusest esimesest pilgust, armu- hellusest, igavesest truudusest ning muist säärasteist segasteist asjust. Lõppeks ütlesin:

„Kas me ei läheks vahest kuhugi õhtust sööma? Säärast sündmust ei saa jätta niisama.“

„Jah, muidugi,“ kostis ta. „Aga ma pean pisut koju ruttama, muidu ema ilma asjata ootab. Oodake mind siin kino ees, elan siinsamas, olen viie minuti pärast tagasi.“

Ootasin rõõmulise ärevusega. Ootasin viis minutit, ootasin kümme, ootasin pool tundi, tunni, kaks tundi.

Ta ei tulnud.

Vihma oli hakanud vahepeal tõeliselt sadama ja kui koju jõudsin, olin läbi-läbi märg. Aga ka läbi-vihane ning -pettunud.

Naine tuli mul unise näoga saaliuksel vastu. Siinkohal olgu vahepeal öeldud, et olen naisemees, aga sellejuures väga suur Don Juan ning Casanova. Hing on niisugune, sellepärast. Ja kinos on hea minumoodi kurameerida, keegi ei tea kahtlustada.

Naine kõneles mulle sedamoodi:

„Vaenekene, nii kaua tühja oodata. Aga see on sinu karistuse väiksem osa. Suurema saad minu käest. Hea tüdruk see minu õmbleja tütar, et ta tuli mulle teatama, misukest roppu elu sa salaja elad. Nüüd tule siia ja arutame natuke seda asja.“

Misukeseks see arutlus kujunes... nojah, ärme sellest räägime. Aga kinos ma siitpeale enam ei käi. Või kui, siis koos naisega ja teistes kinodes. Oma jumalannat ma ei või enam näha. Kas see on häbi või hirmus viha või mõlemad kokku, seda on mul raske öelda.

Näete — elu ei salli romantikat, isegi kino mitte.

VILLEM NÖGEL.

Valge lina hädaoht

Kino on ilus ettevõte, arvate muidugi.

Eriti talvel ja sügisel näruste ilmadega. On ruumid soojad ja kui majanduslik seisukord lubab, pehmele toolile iste võetud, siis istu kui härra. Kui tahad, magad, kui ei taha, jälgid, mis sünnib ekraanil. Sa pole, ütleme, eluajal oma kodunurgast välja saanud, aga võid olla ikkagi pagan teab kus dshunglis või Havai saartel. Odav löbu.

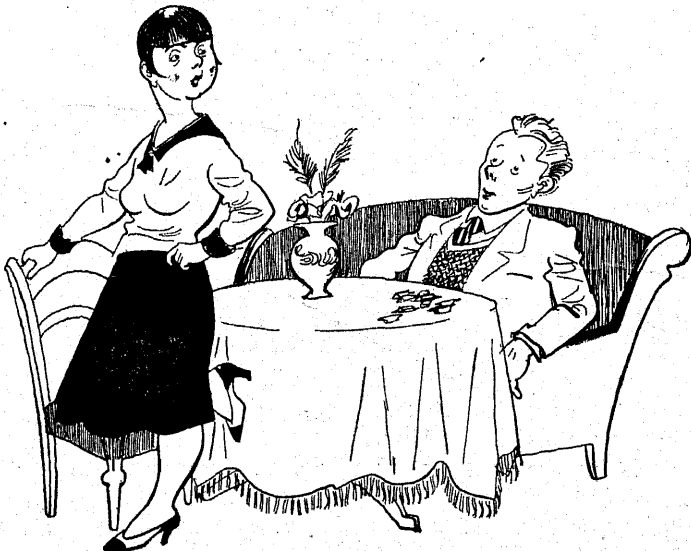
Vahel viibid jälle sellises peenes seltskonnas, et sinine veri on veel see kõige odavam kaup, mida näidatakse. Krahvid, vürstid, parunid, hertsogid, jah isegi kuningad ja printsid ise on nii lahked olnud ja ennast näitama tulnud. Hiilgavad mundrid seljas, kui Greeka jumalatel ja kombes nii ilusad ja viksid, et päris mõnus viibida niisuguses heas perekonnas. Ja ise võid rahulikult nina näppida, kui tahad, — keegi ei pane pahaks! Ja võid sihvkasid süüa päris krobinil, samal ajal, kui ekraanil äsja on keegi uksest välja visatud, et julgese selga sügada vastu ukse piita.

Aga üle kõige on ikkagi daamid. Selline elegants, kui vaadata! Isegi viimseesse toatüdrukusse armuks. Ja armatsemise kunstis sellised virtuoosid, täis õrnust, võlu ja sharmi ja hinge. Mingit labast käperdamist taevas hoidku. Kõik läheb nagu õlitatud ja äärmise viisakuse ning diskreetusega.

Mis siis ime, kui kõik need kombes inimesele külge hakkavad. Publik su ümber, kellega kokku puutud, muutub hoopis saksemaks. Nõutakse igasuguseid tülikaid reegleid ja üleliigset taktitunnet.

Ma vaatan kas või oma Agnestki. Varem oli ikka tüdruk, nagu tüdruk kunagi. Päris loomulik inimene. Paned käe ümber piha, nagu midagi. Aga viimasel ajal, pagan teab, mis on juhtunud. Nii pole küllalt hea ega ilus, ja teisi pole kah asi parem sugugi. Noh, kuram, kus mul aega siis õppida neid maneere ja graatsiat. Kui pole ikka sinist verd, siis katsume läbi ajada punasega. Aga ei!

Eile, näiteks, lähen Agnesele külla. Kompvekke kaasas nagu alati. Kioskist ostetud, lahtiselt taskus. 10 tükki ostsin, kaks söin ära, nii et tüdrukule jäi kaheksa. Aga ikka kulu milline! Noh, lähen sisse, viskun diivanile ja laon kompvekid lauale. Ise muidugi uhke kõige peale ja ootan, et nüüd plika läheb õrnaks, nagu kord ja kohus. Kaheksa kompvekit, see pole ikka naljaasi.

Aga nüüd korraga ütleb:
„Kuule, sul on liiga tahumata kombes.“

Aga mis teeb Agnes? Agnes, teadagi, pole mitte võõras tüdruk, kelle juuresolekul pead nuuskama alati puhtasse ninarätti ja sõrmeküüned klantsitud hoidma pealt ja alt. Ikka teine juba nagu rohkem oma inimene, pükse parandanud mul ja muidu intiimsustesse tungitud.

Aga nüüd korraga ütleb: „Kuule, sul on liiga tahumata kombes. Kes istub siis enne kui daam? Ja kes toob siis sedasi maiustusi? Pihuga patsi lauale.“

„Täna sattusin kogemata „Eesti Nädala“ filmi.“
„Noh, siis said esimest korda kah valge lina peale.“

„Tohooh“, imetlesin, kompvekid mis kompvekid, paber ümber ja ornament peal, ning korraga, — ei kõlba. Ning ei tohi enam toolile kah istuda. Seisa kui sõdur vahi peal. Taevas hoidku, ega ma pole veel uksehoidja Abessiinia keisri palees! Ütlen „Agnes, ära pirtsuta, — võta kompu ja viska musisse. Shokolaadist, — liköör kah sees. Ega pole monpassieed, et peenutsed.“

Aga tema ei võta. Seisab ja vahib aknast välja. Streigib.

Noh, võtaks see ja teine, pean vist ise paberi ära koorima. Naised ju on viimasel ajal sellised, et tee ise kõik ette ja taha ära. Koorin paberi kompvekil ümbert, ning — davai, — Agnesele suhu. Aga Agnes, — fui- ja et mis need sigadused tähendavad. Ja vot, rabelemise peal kompvek katki ja kallid vedelik istus Agnese plusile.

Siis alles läks asi mäsuks. Et sina igavene mats ja muud lihtsad asjad. Et, vaata kuidas Villi Fritsch tolkorral, — peen kavaler ja maneeridega. Galantne, — alla seda mitte kriipsugi. Viisakas ja pai kõigiti.

Tüdruk oli päris pahane, tõsiselt pahane. Tahtsin asja nalja peale pöörata, aga konflikt läks veel põhjalikumaks.

„Liig labane oled,“ ütles, „ikkagi peab valitsema distantants. Vaata, kuidas abielurahvaski filmis. Nagu pruutpaar enne laulatust. Aga sina!“

Seal on sulle see tänu. Koori talle kompvek ära, aga saad veel söimatagi. Võtsin vihaga laualt kompvekid, lõin ukse kinni ja tuln ära. Ega kompvekid pole maast nopitud, — oma kaks senti tükk maksid teised.

Nii on need tüdrukud tänapäeval kino ajajärgul. Ära rikuvad ennast, muud midagi.

ROMULUS.

Arnold Vaino

kõneleb endistest ja uutest eesti filmidest

„Turu poolt, kaupluse number kolme ja nelja vahelt uksest,“ kutsus sisse astuma Arnold Vaino. Just samast uksest, kust pääseb „Estonia“ teatrilava taga-ruumidesse. Ja sama ukse taga mahukas eesruumi laiamõdulise laua ääres vestlesime pisut filmiasjandusest — Vaino innukast kõrvalharrastusest kutselise teatritöö vabaminutitel.

„Küsite, mida ma arvan kodumaa filmitööstuse edenemisvõimalustest? Kohaste jõudude poolest saaksime teha palju head ja välismaa filmide ees ei tarvitseks meil põrmugi kartä. Kõigile ilusatele lootustele aga kipub kriipsu peale tõmbama ainelise aluspõhja nõrkus. Suurimaks paheks kodumaiste filmikatsetuste juures on olnud asjaolu, et filmi valmistajad esimeses järjekorras kohe teenimise peale välja

ARNOLD VAINO
uues filmis „See on see maa, kus minu hääl!“

nõudnud. Ilmneb ikka kõigi meie filmide vana viga, et käsikiri on nõrk. See on ka arusaadav, kuna filmikäsikirjade eest keegi midagi maksta ei taha ja seda ala meil üldse ei viljelda.

Nagu öeldud, kujuneb uus film üldjoontes propagandafilmi. Et mitte anda paljaid vaatepilte, siis on filmist läbi viidud ka teatav tegevuslik side. Üldjoontes on see järgmine:

Kuskil Võhma läheduses elas vanasti kaks venda, mõlemad väiketalu pidajad. Teine vend heitis ras-

ANTS JÕGI
mängib uues filmis Arnold Vaino venna osa

on läinud. Kulused koondatakse viimse võimaluseni. Oleks näiteks väga loomulik, et iga stseeni vändatakse mitmekordselt, kuni ta võimalikult hästi õnnestub. Meil aga lepatakse ainsa võttega — kukkugu see välja kuidas tahes. Sellistes oludes ei suuda ka ülihead näitlejad maksvusele pääseda.“

„Teie filmipraktika on mäletatavasti juba kaunis suur?“

„Väljapaistvates osades olen mänginud Theodor Lutsu vändatud filmides „Noored kotkad“ ja „Vahva sõdur Joosep Toots“. Aga praegu on käsil operaator Hirvosega propagandafilm „See on see maa, kus minu hääl!“

Viimase kohta pean otseselt ütleva, et seegi töö pikemaajalist ja põhjalikumat ettevalmistust oleks

ARNOLD VAINO
jõuab välismaalt isatallu

kele tööle varsti käega ja sõitis välismaale. Nüüd, paarikümne aasta möödudes sattus ta uuesti kodumaa pinnale, leides eest täielikult muutunud olud. Kodukohta pole enam tunda, on kerkinud uusi talusid, tehaseid jne. Eestis viibinud vennaga koos hakatakse siis kodumaad põhjalikult vaatlama, uuritakse eksporttapamaju ja meiereisid, käiakse üheskoos piduõhtutel valuvärsketes rahvamajades ja tutvunetakse kõige uuega Eesti elus.

Film on peaaegu valmis. Minul isiklikult on mängida vaid veel üks stseen. Teistest osalistest tuleks märkida Ly Lsanerit, kes kehab minu abikaasat. Kodumaise venna osas on Ants Jõgi, vennapojaks Jaan Villart ja vennatütteks pr. Ilves. Teenija Maie osas näeme Marta Suurhallikut.

LY LASNER
mängib uues filmis Arnold Vaino naise osa

Üldpikkus valmival filmil on 300—1000 meetrit. Paari nädala jooksul peaksid valmima kõik ülesvõtted ja siis võib värske teos ka linale pääseda.“

„Aga senivalminud filmid, kas olete rahul nendega?“

„Nagu juba enne ütlesin, katsuti kogu töö juures läbi ajada võimalikult väikeste kuludega. „Noori kotkaid“ valmistasime siiski terve suve ja see film sai enam-vähem korralik. Takistusi teele veeretis muidugi ka oskuste puudus. Olen küll ka ise filmitööd

LY LASNER, ARNOLD VAINO ja ANTS JÕGI vestlemas

välismaail üsna hoolikalt jälginud, kuid pahatihti kiipub see õige mõte ja võte alles takkajärgi selgeks saama. Nii meenub üks juhus Tartu Emajõel. Pidin vääntama stseeni, kus trobrikond purjus üliõpilasi jõel purjepaadiga lõbusõidul viibib. Mina pidin vette komistama rapiir ühes ja õllekann teises käes. Tahtsime mängida kõike väga loomulikult. Vette kukkumise järele oleks tulnud purjekal kohe minu juurde tagasi pöörduda, et jõest jälle välja pääseksin. Õnnetuseks aga ei lasknud tugev tuul tarvilikke manöövreid teha ja mina jäin tõelisse „mehähäta“. Suure vaevaga suutsin kuidagi kaldale välja rabelda. Pärast aga kuulsime, et selliseid võtteid tehtavat hoopis lihtsamalt. Purjeka nina pannakse kalda külge lihtsalt ankrusse ja madalas vees sulistamine ei riku

enam kellegi konti. Küllap jõe voolav vesi ise mulje annab, nagu liiguks paat kogu aeg edasi!

Kuid ega minu elu ükski pole hädaohus olnud, olgu peale kas või jutumärkides. Juhtunud on seda teistegi. Nii mängis ühes filmis kaasa Leopold Hansen — kokana. Tema mees oli asjast väga huvitatud, aga kartis kangesti pauku. Kiuste aga pidime Peteris olles asuma liikuvale soomusrongile, et kaasa teha üht lahingusteeni, kus rongi kahurid hüüdma pannakse.

Hansen oli sellise kavatsuse pärast väga mures. Ta otsis ühe ohvitseri: „Kuidas on, kui rongil suurtüki lastakse?“

„Nagu piitsaga paneb näkku!“ — kõlas ohvitseri vastus.

Hansen siis paluma, et lastagu aga teda rongilt maha, tema pauguvärki silmaotsas ei sallivat. Juhus tuli Hansenile appi — liikuvale rongil värises filmi-aparaat niivõrd, et väntamisele mõeldagi ei saadud. Jäeti siis soomusvagnid seisma. Hansen oli kohe maas ja kadunud sinnapoole pöösastesse, kust silma paistis vaid suurtüki tagumine pool. Aga vahepeal leiutas operaator, et valgustusolud siis hoopis paremad oleksid, kui tulistataks samas suunas, kuhu Hansen kadus. Nii tehtigi. Kui kõmahtas pauk vastu mäekülge, tõusis võsastikust selline kisa, et hoiatalt. Pidage, pidage, ärge tapke! Muidugi — vastu mäekülge, kus viibis Hansen, kõmises kahur veel vägevamalt kui muidu.“

„Aga millist oma osadest filmides peate isiklikult kõige paremaks?“

„Joosep Toots oleks neist võimaldanud anda kõige

MARTA SUURHALLIK
mängib teenija Maie osa

rohkem. Kahjuks aga mõjustas sellegi filmi sisu ainelise külje nõrkus. Nimelt kasutati suurel määral ülesvõtteid kaitseväge manöövritest. Kui Tootsi osa kogu filmist oleks saadud läbi viia, oleks lõputulemuseks kujunenud väga hea asi.“

„On's mingeid kavatsusi ka edaspidiseks?“

„Täna veel pidin kõnelema filmimeestega, sest mõningaid väljavaateid oleks. Oma võimete piirides annaksid näitlejad kõik, mis võimalik, kui ainult asja juurde asutaks püsivalt. Seni on iga filmi väntamise järele peetud pikki pause, aga kestva töö juures peaks asi edenema hakkama. Praegu on kavatsusel üks pikem tummfilm, mille väntamine kestaks tükk aega, kuna filmis on tarvilik kõigi nelja aasta-aja asutamine ülesvõtteks.“

Mida Hollywood teeb meie abieludega

„Auahnus on kõikide Hollywoodi lahutuste põhjuseks.“ Ernst Lubitsch, paljude kuulsate filmide direktor, mõnuleb sigari juures ning jätkab:

„Kohtus esitatakse mitmesuguseid põhjusi. Sobimatust, toorust ja nii edasi, kuid tegelikult iga lahutus on põhjustatud auahnusest, eriti kus kaks on loovad kunstnikud.“

„Kuidas võivad kaks indiviidi, mõlemad egoistid, kangekaelsed, olla õnnelikud üksteisega. Abielu pole loodud kahe egotsentrilise indiviidi tarvis. Üks peab end unustama teise kasuks, ent Hollywoodis on see läbiviimatu.“

Olen mõelnud paljudele lahutatud tähtedele ja põhjustele, mida nad maininud lahutusel. Kui paljudel juhustel on just auahnus lahutuste põhjuseks.

Näiteks siinkohal Carole Lombard'i avameelne tunnistus varsti peale lahutust William Powell'iga: „Meil Hollywoodis pole šansse õnnelikuks abieluks. Abielu tähendab omandamist. Kaks inimest eraldavad ennast teistest ja kulutavad oma võlusi üksteisele. Kuid näitlemine on iseenestest kulutav tegevus. Ta hävitab elujõu ja jätab kõrvale kõik teised arvestused, nii õnnelikkuse kui abielu.“

Filmitähe elus võlu saab tarbeks, mida esitatakse ainult kaamera ees. Kui naine, kogu päev stuudios olles, on pidanud võluv olema, tuleb mehe juurde, kes on sama pidanud tegema kogu päeva, ei jõua nad jätkata võluv olekut ning tahavad olla vaiksed ja mornid.

Mul tuli valida karjääri ja abielu vahel. Leidsin end liiga noorena elukutset loobumiseks, millest olin kirglikult huvitatud. Filmitöö esitab eriti suuri nõudeid naisele kui isikule ja isiksusele.

Olin pideva surve all. Ma ei saanud kohanduda koduste harjumustega, mis oleks toonud õnnetust Bill'ile ja mulle.“

Nii nad lahutusid. Paljudele Hollywoodi lahutatud paaridele sarnaselt, nad jäid sõpradeks. Sageli nad lõunatavad koos ning korraldavad vastuvõtte üksteise auks.

Hollywood on harjunud sääraсте sõbralikkude lahutus- tega ja ei näe midagi ebaloomulikku nende ülalpeos.

Jean Harlow lahutus Hal Rosson'ist on sündinud peamiselt samal põhjusel, kui Carole Lombard'il. See oli Harlow'i kolmas abielu. Esimene abielu varises 20-aastaselt, varsti peale Hollywoodi auahnustega tutvumist. Tema teine mees lõpetas elu enesetapmisega. Kolmanda abielu kohta ta lausub: „Meie kooselu on võimatu. Hal tahab mind paigutada kuldseesse puuri, võtme äravisates. Kuid ma ei saa rahulikult paigal püsida. Hal on kade ajale, mil viibin prantsuse keele tundides ja ajale, mida veedan iludussalongides. Hal on normaalne mees, kes tahab, et naine kuu-

luks talle täielikult. Ma ei saa aga kuuluda kellelegi, ka enesele mitte. Olen oma karjääri ahelates, võideldes ja töötades selle heaks.“

Kui Ina Claire lahutati John Gilbert'ist, lausus ta: „Oleksime pidanud abielluma odavas korteris või üksikul saarel, mitte Hollywoodis. Teid ei jäeta rahule mitte minuti, piilutakse, kuulatakse, sosistatakse ja tehakse järeldusi! Isegi klatši mitte kuulates, võib seda siiski tunda enese ümber. Mul on tunne, nagu oleks meie maja klaasist.“ Varsti peale abiellumist pööras reporter Ina Claire poole küsimusega: „Milline tunne võib olla, olles abiellunud kuulsa näitlejaga?“ Ina Claire, kes oli kuulsa lavatäht, vastas: „Miks ei küsi Teie seda mr. Gilbertilt?“

See osav vastus trükiti Hollywoodi ajalehtedesse ja suurendati klatši poolt. See oli vaid väike vahejuhtumine, kuid iseloomustas kaht tundlikku, egoistlikku isikut.

See loob mõõdapäsematult võistluse tunde.

Pärast lahutust John Gilbert abiellus uuesti. Virginia Bruce oli tema neljas naine, kes ohverdas paljutootava lina karjääri, lootes sellega paremaid võimalusi saavat olla heaks naiseks. Aga jällegi Hollywood põhjustas ühe lõhe. Tekkis küsimus, kas ta suudab meest hoida, sest Virginia oli mehest palju noorem. Ülesanne osutus talle liiga raskeks. Lõplik kokkuvarisemine tuli, kui John Gilbert mängis „Kuninganna Kristiinas“ Garboga, kellesse ta kord oli armunud. Kas naine karjäärist loobudes suudab tõesti aidata Hollywoodi abielu, oleneb isikutest. Tegelikult kõige õnnelikumad abielud Hollywoodis on olnud, kus naised on otsustanud koju jääda. Nad pole aga vabad Hollywoodi klatšist. Kõik need paarid kannatavad lahutuse kuulduste all. Neil Hamilton avaldas kohalikus lehes teate, et tema ja ta naine ei mõtlegi lahutusele. Neil Hamilton lausub järgmist oma abielu õnnelikkusest: „Naise võimuses on hoida meest vigadest, mis võiksid kahjustada abielu. Pean tunnistama, et mul on olnud „sekeldusi“ võluvate partneritega, kellega mul on õnn olnud mängida. Elsa mõistab ja andestab, kuna leiab selle loomuliku olevat sellises töös.“

Elsa maitsed on jäänud samaks, nagu nad olid päevil, mil elasime ühes toas. Ta pole lasknud minu edu endale „pähe tungida“. Ajal, mil teenisin kakssada naela nädalas, tegi Elsa kodust tööd. Nüüd, mil teenin üle kahesaja tuhande naela, on jäänud Elsa samaks. Tal pole tšintšilla nahku ega lihvitud smaragde. Meil on olnud suuri võimalusi, kuid meist pole saanud pillajaid. Kergesti ja lihtsalt korraldatud elu on alati õnnelik.“

Uus kütkestav tüdruk

Küsid hiljuti Samuel Goldwyn'ilt, keda ta peab Hollywoodi kütkestavamaks naiseks, mainis ta kõhklematult Miriam Hopkins'i. Goldwyn sõlmis temaga lepingu neljaks aastaks, pidades teda andekamaks kõigist tähtedest, ennustades talle hiilgavat tulevikku.

Samuel Goldwyn on mees, kelle arvamisest respektieritakse, kuna ta on kõige osavam tähtede looja Hollywoodis. Vaid kord on ta rängalt eksinud. Ta arvas Anna Steinist suuremat näitlejat teha võivat kui on Garbo. Talent oli olemas, kuid ta ei osanud seda kuidagi kasutada. Nüüd

ta loodab Miriam Hopkins'ist teha, mis tal Sten'ist tegemata jäi.

On kindel, et nüüdsest meie näeme paremat Miriam Hopkins'i. Viie aastase filmis oleku ajal on tal vähe häid võimalusi olnud mängimiseks. Nüüd on valminud suurfilm „Becky Sharp“, milles ta esitab kõige võluvamat osa.

Olles otsustanud õigustada Goldwyn'i ekstravagantset ennustust, ei peata teda miski enam. Kuid ta on väga tujukas. Korraga leiutab ta oma eluviisid valeks olevat ning töötab välja täpse karmi sedeli, mis peab parandama ta nõrkusi. Mõni juhtum aga

võib peagi teda unustama panna oma sedelilt.

Miriam Hopkins on sündinud näitleja, kuigi see võtab aega, mil taast hea näitleja saab. Elades lapsena Savannah'is, Lõuna-Ameerikas, oli ta väga tagasihoidlik. Asudes elama New-Yorki jätkus elu auahnusteta. Ta arvas endast kirjaniku saavat, kuid tegeles paljude muude aladega. Oli sekretäriks ja masinkirjutajaks, kolm päeva teenijaks, õppis tantsukoolis ja lõpuks tahtis draamanäitlejaks saada. Oli raske veenda teatridirektoreid osa saamiseks, kuna ta meenus neile koo-

ritüdrukuna. Lõpuks saades osa draamas „Nukud“ oli ta looming väärtu- seta ja arvustus tegi maha teda. Talt võttis palju aega lavatehnika õppimine. Siis ta abiellus. See oli heaks elu kogemuseks, kuid kestis ainult viis kuud.

Esimene hea võimalus avanes talle „Sondra“ osas „Ameerika tragöödias“. Nüüd muutus kriitikute arvamine ja ta võitis isegi tüki autori, Theodore Dreiser'i, sõpruse. Liikudes autorite ja andekate inimeste seltskonnas, kes ümbritsesid Dreiser'it, leidis ta huve, mis olid vajalikud tema arenemiseks.

Lühikese aja jooksul Miriam Hopkins abiellus teistkordselt kirjanik Austin Parker'iga, veetes oma mesi- nädalad Euroopas. See oli tore seik- lus. Nad olid kui kaks vagabundi,

kes röömutsesid, mõtlemata homsele. Seikluse lõpetasid nad Cape d'Antibes viie shillinguga taskus. Raha New- Yorki sõiduks võitis Miriam kasiinos. Varsti Hollywoodi jõudes nad leid- sid, et abielu kahe inimese vahel sel- les filmilinnas on kõige raskemini ettekujutatav asi. Nad lahutati, kuid jäid sõpradeks. Parker loodab temaga kord, kui Miriam'il möödub see filmi- kikk, uuesti abielluda.

Kord oli Hopkins huvitatud filmi- misoskusest. Ta paigutas kõik oma energia selle õppimisse, kuid asjatult.

Nüüd on Miriam ristteel. Ta pole end veel leidnud. Ta on rahutu, otsiv ja rahuldamatu, kuigi väliselt elav ja kergemeelne. Ta ennustab omale ra- hutust kogu eluks.

Willy Forst — ülemlieutenant krahv Tettenbach, oma aja tema kuningliku kõrguse Austria kuninga Franz Josephi isamees, sai vaevalt veerandtunniki vabaneda oma ilusast mantlist ja val- gest uhkest univormist, kui teda juba jälle ateljeesse kutsuti: „Tantsuproo- vile, palun!“

Mis nüüd siin Müncheni kuningli- kuks õueks muudetud ateljees sündis, ei olnud midagi muud, kui täielik tant- sutund. Igal juhul äärmiselt ametlik, kuna õpilased, kes üsna tublilt ja tä- helepanelikult seinas ääres toolidel ist- ma pidid, olid kuningas Max — Paul Hörbiger, printsess Sissy — Carola Höhn, krahv Tettenbach — Willy Forst ning mõningad hooviballi küla- lised.

Tantsumeister Lingen andis esma- joones seletusi. Neli paari tema balle- tist esitasid kadrilli. „Siin seisab kun- ingas — seal Tettenbach, siin Toma- soni ja seal printsess, tähelepanna!“

„Palun väga — tähelepanu — ga! Üks — üks — po-si-tsi-oon...“ ko- mandeerib meister, ning klaverimän- gija taktide järele läheb lahti, kum- mardus vasemale, kummardus pare- male, ringiread, polkasamm ja veel kord tagasi. Siis üksikuid faase, aeg- lases tempos, selleks, et kõrged õpila- sed ka hästi tähelepanna võiksid. — Lõpuks ollakse nii kaugel, et režissöör Herbert Maisch laseb oma näitlejail proovida esimesi samme. Kummardustega ja naeratlevate komplimentide- ga läheb otsekohe lahti, kuid varsti tekib lõbus vassing. Forst kaotab oma partneri Finkenzelleri lähemale kava- lerile ning jookseb talle järele, selle asemel et hoolitseda „aseaine“ eest, kes paremalt läheneb. — Paul Hörbi- ger laseb kuuldavale kriiskava vile ning hakkab vaimustusest jalgadega klöbistama. Heli Finkenzeller kargleb oma tuhvlitega polkasammus ning Theodor Danegger tammub innukalt väljaspool ringi kaasa, nagu ta osa nõuab.

„Tähelepanu, eest, minu härrased, härra Forst, vaadake oma daamile otsa, nii, parem, pahem, e-da-si, ükskaks- kolm — seis!“

See tantsutund filmiateljees kordub veel sageli, enne kui nii kaugel ollakse et kaamera-mehe ette võidakse astuda. Kolmekümneviie kraadilises kuumuses kadrilli õppida ei ole lõpeks naljaasi, kuid film säeb üles ka imelikumaidki nõudmisi oma orjadele.

Uus tenor

Ufa-ateljees võib sageli kohata ilu- sat, lõunamaalise välimusega noort meest, kes ateljees ringi marsib, uurib ja oma elu üle röömustab. Küsides ühelt töölispoisilt tema üle lähemalt, saadakse stereotüüpne vastus:

„See? See on uus tenor!“

Käesoleval juhul on siin tegemist Itaalia tenori Alessandro Zilianiga, keda Ufa angažeeris ühe suure tenor- filmi jaoks, ning kes aeglaselt teda ümbritseva uue miljöoga kohaneb, kus- juures ta võimalust mööda püüab saksa keelt ära õppida. Ning kuna ta nimi vahvale ateljeetöölisele liig raske välja rääkida on, hüütakse teda lihtsalt „uus tenor“. Ning sellejuure jäädakse arvatavasti veel pikemaks ajaks.

MARIELUISE CLAUDIUS

Paul Hörbiger ja Willy Forst peavad kadrilli õppima

Kes neil viimastel palavatel suvi- päevadel tingimata ei pidanud viibima Neubabelsbergi väljadel, jäi ilusasti koju, ateljeesse või töökotta. Sest niika- uka, kui seal ei põlenud suured lam-

bid, oli sees jahedam kui väljas var- jus. Lõunavaheajal lamasid näitlejad supelpükstes lehivate ventilaatorite all oma garderoobides — kuni lühike aeg liig kiiresti möödus.

MARIANNE HOPPE

„Felsenhagen“ on selle mõisa nimi, kus Marianne mõisaomaniku noorema tütreana sündis. Energia, mis asub selle mõisa nimes, kandus peagi „Jannile“, nagu teda siis külapoisid, ta mänguseltsilised, nimetasid, ning kelledega koos ta sooritas omi tempe. Hiljem, vanemaks saades ja kasvava väärkusega tuli neist vallatustest loobuda, kuid „Janni“ energia lõi enesele pea uue ventüüli. Äärmise usinusega sukeldus ta maa tööle. See ei olnud üksi kasulik, vaid ka sissetoov tegevus. Tervelt kaheksa marka sai ta nädalas vaevapalka. Marianne tublidus pidi ka tõesti väga silmatorkav olema, sest peagi nimetati „Jannit“, hoolimata ta noorusest, „mõisa toeks“. Pole ime, et vanemad olid äärmiselt uhked oma töökalale noorimale võsule, nähes teda tublina maaperenaisena tulevikus valitsemas. Kuid viimane omas juba siis, puhketundidel, kunstilisi huvisid, ostes oma teenitud raha eest ühe väikese õlimaali, mille tagumisele küljele kleepis trükitud sedeli: „käsitsi maalitud õlipilt,“ ning mis üldiselt kujutas üht liigutavat lastestseeni.

Ka tublid maanaised peavad teadma midagi Goethe ja Schillerist, peavad oskama inglise ja prantsuse keelt. Kuna aga Marianne kasvataja teadmistest enam ei jatkunud, siis viidi „mõisa tugi“ Dahlemisse Kuninganna Luise lütseumisse. Siia ta jäi kaheks

aastaks ning tundis end tänu oma kohanemisvõimele, väga hästi. Selles uues ümbruses ärkas ta oma lapse- likest unistustest ning hakkas elu ja teiste niisuguste tõsiste asjade üle järele mõtlema. Pärast Berliini doomkirikus leeriskäimist saadetakse „Janni“, nüüd juba tõsine Marianne, Weimarisse pansioni. Siin ei meeldinud talle sugugi, kuna siin olid pärl-eesriided ja kunstlikud lilled, milledele kasvandikud pidid pühkima tolmu. Et neist tolmunud esemetest välja puhata, käis ta teatris ja kontsertidel ning sellesse ajajärku langevad küll ajaloolised silmapildud, mil- ledes Mariannele ähmaselt selgines, et temast peab saama näitleja. Niisuguses olekus kõneles ta ühele sealse teatri näitlejannale „Messina pruudist“, Isabella osa ette, mis väga koomiline pidi olema. Sellest hoolimata jäi näitlejanna mõistlikul viisil tõsiseks ning hakkas Mariannet õpetama. Marianne oli nüüd piiritult õnnelik; kuid ta pidi oma õnne maailma eest varjama, kuna ta vanemad nägid temas ikka veel

„mõisa tuge“, ning saatsid teda pahaaimamatult kaubanduskooli. Ajal, mil ta parajasti õppis „Orleani neitsit“, õiendas ta oma kaubanduse eksamit. Kohe pärast eksamit sõitis Marianne salaja Berliini ja esitas „Orleani neitsit“ näitlejate koolis. Ikka veel teadmatuses viibivad vanemad tahtsid Mariannet edasi saata tütarlaste kooli, kuid viimane avaldas nüüd perekonnale, et ta tahab saada näitlejaks. Esimesel momendil keeletusele ei järgnenud tavaline krahh, vaid arusaaja isa sõitis koos tütreaga Berliini ja ei puhanud enne, kuni Marianne sai ühe tuntud teatrimehed kaastöölise juures eratunde.

See leiutas pea oma õpilase andekuse ning varsti mängis Marianne juba ühes saksa teatris väikest, aga mõjuvat osa esietendusel. Järgmisel päeval seisis tema kohta lehes hää arvustus. Esmakordselt luges ta imestudes oma nime ning esmakordselt mõistis ta, mis see tähendab, olla näitleja. Esimene väike edu oli olemas ning ühes temaga tulid pakkumised. Palju Berliini lavasid soovisid teda enesele. Ühega neist tegi ta kaheaastase lepingu. Selle aja jooksul mängis ta väikseid osi. Peagi ei talunud ta enam tegevusetust ning ta võttis tunde Lucie Höflich'i juures, kes talle hiljem andis hääd nõu, minna provintsi. Marianne tegi selle nõuande järele — ta läks Frankfurti, kus ta uues teatris „kõike“ mängis. Hiljem läks ta Münchenisse kammermängijaks. Siin oli ta suurem edu „Rottides“, „Eksimuste komöödias“, „Fannys“ jt., siit angažeeriti teda ühe osa jaoks filmi „Juudas Tirolist“. Ning nüüd libises ta täiesti filmi-

tegevusse! Ta tuli jälle Berliini — seekord sisemiselt küpsena ja näitlejalikult koolitatuna — ning esines „Heide koolmeister Uwe Karstenis“, „Krahh Jolante ümber“, „Must kütt Johannas“, „Ülem vahtmeister Schwenkes“, „Kimliratsanikus“.

Seda kõike jutustab mulle Marianne Hoppe — temperamentselt ja amüsanselt — olgugi et ta lamab voodis, sest ta on parajasti ühest haigusest võitu saanud. Ainult vahete-vahel muutub ta haruldaselt ilus nägu tõsiseks, kui ta kõneleb oma võitlustest, osadest, milliseid tahaks mängida, ainetest, milliseid peaks filmima — ning siis on tunne, et su ees seisab inimene lahtiste silmadega ja väga terve ellusuhtumisega.

Olgugi et Marianne Hoppe on ravimisel, ta näib nii tervena ja rõõmsana, nagu tegeleks värskes maasõhus „mõisa toena“. Kuid see terve välimus on võib olla veel ta viienädalase St. Moritzas viibimise järelkaja.

Hiljem vaatlen veel ta eluruume, — need on seriööselt tumedad, antiikse mööbliga, hiina iluesemete, biblioteegiga, milles võib leida suuri klassikuid ning — see on clou — hiilgasuur kirjutuslaud, mis on koormatud raamatutega ja kirjadega. See võiks pea-aegu noore diplomaadi elutuba olla — kuid see tuba sobib Marianne Hoppe'le, see avaldab meile muljet inimesest, kes omab usinust ja tõsidust, kes on järelemõtlik ning kirkliku usuga oma ülesandesse, eksimatult läheb sirget teed.

H. S.

Uusi filme kergib silmapiirile . . .

MARIKA RÖKK ja FRITZ KAMPERS
uues „Ufa“ filmis „Kerge ratsaväg“

LILIAN HARVEY ja WILLY FRITSCH
uues „Ufa“ filmis „Mustad roosid“

RENATE MÜLLER ja GUSTAV FRÖHLICH
uues filmis „Armunud inimesed“

SYBILLE SCHMITZ ja BRIGITTE HELM
uues filmis „Ideaalne abikaas“

LIDA BAAROVA ja ALBRECHT
SCHOENHALS
uues Ufa filmis „Üks ülearu laevalael“

ADOLF WOHLBRÜCK ja THEODOR LOOS
mängivad peaosi uues filmis „Praaga üliõpilane“

JAN KIEPURA ja LIEN DEYERS
uues filmis „Armastan kõiki naisi“

Filmitähtede harrastusi eraelus

Igal väntamisel filmiateljees on kord lõpp. Mingi mahapühkimisega ja ümberriietusega garderoobis muutuvad valgelina printsid ning filmikrahvinnad, peadirektorid, ülemvahtmeistrid ning kreeka jumalad jälle erainimesteks. Kuid niisugustena publik neid ei tunne.

Gerda Maurus, kes on suur sportlane, harrastab vabadel tundidel võimlemist ja kerge-atleetikat. Ta armastab mägedes ronida või neis skituure teha, teeb ka meeleldi autoretki, purjetab tormis ja tuules, ujub ning uisutab, mängides meeleldi kodus ka ühe partii lauatennist. Ühtlasi hoolitseb ta väga oma koerte, eriti truu „Nepomuki“ ning eksootiliste kalade eest, milliseid hoiab oma soojavee akvaariumis. Vahe-te-vahel leiab aega isegi elatud ja nähtud sünd-muste üle artiklite kirjutamiseks.

Heinrich Georges täidab oma väheseid vabu

Phot Ufa

THEODOR LOOS

mängib kandvamat osa Ufa filmis „Tüdruk Johanna“

Phot Ufa

GUSTAV GRÜNDGENS

mängib Ufa filmis „Tüdruk Johanna“ Prantsusmaa kuninga Karl VII osa.

tunde astronoomia uurimisega. Selleks on ta oma maja katusele sisse seadnud väikese observatooriumi. Ta on suur raamatute sõber ning loeb väga palju.

Anny Ondra ja **Max Schmeling**, kuulus abielupaar, veedavad oma ühise vaba aja kõige meel-samini oma talus Scharmützelsee ääres, kus neil on suur aed ja ujumisbasseinid. Miilide pikkused metsad ümbruses pakuvad ilusamaid jalutusteid.

Werner Krauss leiab vahetevahel aega pühen-dada end oma suurele kunstikogule ning teaduslikele raamatutele. Ta on oma kolleegi Maria Bardi tähele-panelik mees ning oma poja Egoni nõuandja. Prae-gusel hetkel viibib Werner Krauss oma naisega suurel külaskäigu-etendusel Lõuna-Ameerikas.

Lil Dagover armastab üle kõige loodust. Kui ta ei filmi või ei esine Berliini laval, siis on ta oma autoga külaskäigu-etendustel, nii et ta vabu tunde võib sõrmedel lugeda — peale selle on tal ju ka perenaise kohustusi! Oma villa ilusas suures aias harrastab ta meeleldi vabaõhu-võimlemist, mida ta kuulsad koe-rad Chow-Chowd innukalt kaasa teha tahavad. Üht-lasi on ta kirklik ujuja ning loeb igal vabal minutil häid raamatuid.

„Õngitsemine on parim puhkus,“ ütleb **Liiane Haid**, „kuid ma ratsutan ka meeleldi, mängin ten-nist, ujun ja harrastan uisutamist, niipalju kui mu vähene aeg seda lubab. Suveyaheajal — kui ma ei ole sõitnud oma autoga vanemate juure Viini — purje-tan jahiga välja sinisele merele, siht on seal, kuhu tuul mind ajab — kuis on see ilus!“

Willy Fritsch on kirklik kaktuste armas-taja. Ta ei luba ühelgi teisel nende eest hoolitseda.

ANNABELLA ÜHE KARJÄÄRI SENSATSIOON

Ajakirja „Journal des Voyages“ toimetaja, žurnalist Paul Charpentier, oleks olnud õnnelikum inimene maakeral, kui talle siis oleks keegi öelnud, et see väike tüdruk, kes talle sündis 1909. aasta keskepaiku, on tuleviku kuulsaim naine maailmas. Võibolla oleks ta juba siis oma koloniaalajakirja visanud nurka ja pühendanud end, nagu nüüd, ainult oma tütrele. Kuna see aga ei olnud nii, siis sisendas ta Zettele, nii nimetati Annabellat perekonna ringis, kogu oma igatsuse saavutamatu järele. — Need olid Annabellale iga kord pidupäevad, kui perekond veetis puhkuseaja kusagil mere ääres. Nii juhtus, et väike Annabella oskas varemini ja paremini ujuda, kui kirjutada ja lugeda. Sellesse ajajärku kuulub ka o m a d u s, mis tuleviku ennustajatele oleks juba siis mõelda andnud. See oli, kui ta keeldus St. Mauri koolis teistega kõrvuti reas käima. Annabella käis alati kõrval või lonkis klassi järele üksi taga. Seal ei aidanud noomimine — talle tuli järele anda.

Pariisi kohal pommitasid saksa lennukid ja kahu-rid ning isa Charpentier värises väljas frondil rohkem oma perekonna, kui enese pärast. Ta kartus oleks kindlasti palju vähem olnud, kui ta oleks näinud, kuidas Annabella, tulekindlas keldris, hädaldavate ja karjivate inimeste keskel, rahulikult ja väga huvitatult korraldas ritta lehtedest ja ajakirjadest väljalõigatud lemmik-filminäitlejaid.

Sirgunud nooreks tüdrukuks, saabus lugemisehaigus. Ta luges valimatus järjekorras läbisegi Tolstoid, Musset'i, Victor Hugod, Chateaubriandi ja Vigny. Kaua aega huvitas teda ka Tristan ja Isolde.

Sellesse ajajärku langeb ka esimene kinoskäik. Ta istus, kiiresti kinosaaliks muudetud küla võõraste-maja suures ruumis, värisedes ja põnevusest põledes. Üks rändkinoselts näitas filmi „Kolm musketääri“. Siin avaldas film Annabellale esimese sügava mõju, mis omandas ta hilisemas tahete ja soovide kujunemises mõõduandva tähtsuse.

Saadetud teise kooli, täitusid ta vihud ajaloo ja matemaatika asemel fantastiliste jutustistega ning

luuletatud seiklustega. Tema filmivaimustus nakkas kogu klassile. Ning kui veel saabus ilmakuulsalt Hollywoodi tähelt, Mae Murray'lt palutud autogrammiga ülesvõtte, siis oli kogu internaat nii filmihullustuses, et isa pidi teda sealt ära viima. Sest ajast saadik oli aga Annabella isa veendumuses, et ta noorim on loodud millegi kõrgema jaoks... Ta jutustas oma tütre filmivaimustusest kirjanik T'Serstevensile. Viimase kaudu tutvus Annabella tuntud prantsuse filmirežissööri Abel Gancega, kes parajasti valmistas ette oma Napoleoni filmi.

Prooviülesvõtted olid niivõrt head, et Abel Gance otsustas eneses Annabellale järgmine kord suurema osa anda. Viimane ise ei saanud sellest midagi teada.

Kui režissöör hiljem ühe osa filmist väikeses Amphiteatris esitas, siis valdas lõpul sügav vaikus ruumi. Nii võimsalt mõjusid väikese, tähtsusetu tüdruku suurülesvõtted, kes selle aja sees vaikselt ja nähtamatult kaduda püüdis.

Esimene samm kuulsusele oli astunud. Helifilmi võidukäik oli ka Annabellale teesaatjaks. „Pariisi, katusekambrite“ edu laskis teda juba noortes aastates sinna jõuda, kuhu teised suurused kuuluvad ainult tänu suurele vaevale ja tööle. Ent tee läks edasi. Üks võit järgnes teisele. Ta andekuse mitmekülgsus oli ta kunstilise töö põhi. Ei ole liialdatud, kui mainida, et tema osutub uute filmiainete ja võimaluste peaõhujaks. Pärast seda, kui ta „La Batailles“ kehasas üht jaapanlannat väga loomutruult, valiti ta mõningate jaapani naisühingute auliikmeks. Hiljem esines ta venelannana „Natašas“.

Meie oleme teda näinud filmis „Tšusima lahing“ ning ta liigutav väike kuju jäi meile kauaks mällu.

Väike, õrn Annabella on ikka veel nii tagasihoidlik, nagu varem. Eraelus ei tunne temas keegi suurt „tähte“.

Vahepeal abiellus Annabella oma filmikolleegi Jean Muratiga ning on muutunud eeskujulikuks perenaiseks ja emaks. Ta väike tütar riisub talt väga palju aega.

Samal ajal on ta vaimustatud autosportlanegi, kes oma Mercedest vajaduse korral asjatundlikult ise reparaerib. Nii mõndagi vaba tundi täidavad ka ujumine ja tennisemängimine.

Hans Albersile pakub palju lõbu oma talu aias aednikuna tegutseda. Suurem osa vabast ajast kulub tal sportimisele. Kõige meelsamini ta poksib ja jub, teeb pikki ratsasõite ning autoretki. Jahile kutsumine on talle teretulnud vaheldus. Ühtlasi tegeleb ta igal vabal minutil ka oma koertega.

Renate Müller sõidab, kui vähegi võimalik, Baieri mägedesse, kus ta end tiipooli kleidis tunneb kõige mugavamini. Kodus veedab ta oma vaba aja tennise mängimisega ja ujumisega, talvel suusatab ta palju. Samal ajal harrastab ka koduseid töid Dahlemis, peab korda oma suures aias, hullab koertega või sõidab autoga ümbrusesse.

Emil Jannings lamab, suure sigariga suus, meeeldi oma aias kiigetoolis või õngitseb. Tegeleb oma Chow-Chow koertega ning mängib naabritega golfi.

Käthe von Nagy ratsutab juba lapsepõlvest saadik, veetes iga suve vanemate mõisas. Suurt rõõmu tunneb ta ka sõitudest mootorpaadiga, talvel suustamisest. Ta on maalinud pilte ja kirjutanud skitse, mis annavad tunnistust ta andekusest. Eriline hüvi literatuuri vastu teeb teda innukaks lugejaks.

Suur loomade- ja aia-sõber on Gustav Fröhlich. Üsna sageli haarab ta reha ja labida järele või sööb oma kanu. Hommikul vara, olgu see tööpäev või püha — teeb ta pika jooksu metsa, ratsutab meeeldi ja palju ning veedab nii mõnegi vaba tunni ka oma raamatukogus, kus ei puudu isegi Karl May jutud.

ANGELA SALLOKER

jutustab enesest

ANGELA SALLOKER

Meie tutvus on veel üsna värske. Ma nägin teda esmakordselt ateljees karmide sõjameeste keskel, kes tahm-mustadena ja pantsritega nõoritult „Tüdruk Johannale“, lipukandjale, järgnesid. Kitsas ja teravajooneline on ta lapse-lik-noor nägu, sale ja sihvakas ta poisilik keha. Ma ei tohtinud jääda, kuna ei tohtinud segada režissööri ega näitlejaid, kelledele see film säeb üles suuri ülesandeid. Määrasin noore kunstnikuga kohtamise ning külastasin teda ta kodus.

Lõbusas meeleolus küsib ta minult kohe: „Mida teie tahate nüüd minult teada? Kuidas on mu lemmiklille nimi, milline koertetõug on mulle armsaim, millist sporti ma kõige kirglikumalt harrastan, millist autotüüpi eelistan või milline on mu lemmikvärv? Tahate võibolla teada, kunas ja mil tunnil tundsin eneses vastupanematut tungi teatris mängimiseks? Ehk millega võin teile veel vastu tulla?“

„Jutustage mulle palun, kus kohast teie pärit olete, millega senini tegelesite ning kas näitlejaveri voolab traditsiooniliselt teie soontes?“

„Nii siis, kust ma tulen? Grazist. Minu isa on ametnik, mu ema põlvneeb vanast talupoja perekonnast. Kodune õhkkond ei ole mind mingil viisil näitlejaks ergutanud. Väikese tüdrukuna võtsid mu vanemad mind kord kaasa operetile „Kevadõhk“. Mulle imponeerisid üsna võimsalt looritantsud ning sealjuures esile võlutud kirevad valgusefektid. Nüüd tahtsin absoluutselt saada tantsijannaks. Minu vanemad lubasid mul esineda muistend-näidendites, nagu „Hansuke ja Greteke“, „Lumivalgeke“, „Tuhkatriinu“ jne. Mulle kui koolilapsele valmistis see palju rõõmu ning ma mängisin omi osi tõsiselt ja innukalt. Proua Lori Weiser, kes teile nime järele kindlasti tuttav on, pani mind tähele ja palus, et ta võiks mind õpetada. Ma olin tol korral tema ainuke õpilane ning ma töötasin hoolega ja teadlikult oma õpetaja juhatusel all. Kuid minus oli aga peale kiindumuse teatri vastu veel niipalju talupojalik-

kust kodust, et ma tahtsin õppida kõige muu seas ka üht niioelda „era“-ametit. Käisin käsitöökoolis ja tahtsin teha õmbleja meistrieksamit. Ajajooksul aga selgus, et see on täiesti võimatu, ühel ajal õppida näitlemist ja õmblemist, ning nüüd ma pidin seitsmeteistkümne aastana lõplikult oma elutee üle otsustama. Siis ma valisin lava. Ikka raskemaks muutusid ülesanded, mis mu õpetajanna mulle esitas ning järjest nõudlikumaks muutus ta minu võimete suhtes. Kuid õnnistus oli vaeva väärt. Ühel päeval saabus suur hüpe ning nüüd läks edasi lavalt lavale, osalt osale. Klassilised tükid vaheldusid moodsatega — tõsised ja lõbusad olid kirevalt segi. Minu debüüt linal oli Rudolf Forsteri vastasmängijana „Kõrges koolis“ ning peale selle kui olin mänginud Bernhard Shaw „Pühas Johannas“, esitati mulle ülesanne mängida tüdrukut Johannat.“

Edasi filosoferime veidi. Mis on kümne, kahekümne, kolmekümne või neljakümne aasta pärast? Kas unistused

on täitunud? Kas lootused ja igatsused saavutanud sihi?

„Kui ma vana olen, siis tahaksin olla selline, nagu nüüd soovin näha üht vana daami,“ ütleb Angela mõtlikult.

„Milline peab see daam olema?“ küsin.

„Ta peab olema selline, et temast kiirgab pühapäevalikku õhturahu. Teate, ma mõtlen seda rahu, mis meile noortele naistele, meie aja tempos, rahu annab. Mis meid üheks lühikeseks hetkeks rahulikuks teeb.“

„Kuid olete veel noor, väga noor, väike Angela, kas teil ei ole naisena suuremaid ülesandeid täita kui teatrit mängida? Kas teie ei ole selle üle järele mõelnud?“

„Kindlasti mõeldakse ka sellele. Kuid mõtlen, selle üle peab elu otsustama. Peaks see kutse olema kord tugevam, siis uskuge mind, ma järgnen talle.“

Praegu aga mõtleb Angela Salloker esmajoones ainult oma kunstile ning ta püüd on jõuda igatsetud sihile.

Adolf Wohlbrück

Karjäär, mis põhjeneb tööle ja andekusele

Viimasel ajal on üks nagu vajutunud filmipubliku mällu, mis igal meeletuletusel röömustab, erutab, sunnib järelemõtlemata — ning kunagi ei muutu igavaks. —

See on Adolf Wohlbrücki nägu.

Üks on kindel: ükskõikne ei ole ta veel kellegile olnud.

Juba Wohlbrückide esivanemates on voolanud näitlejate verd. Adolffi isa töötab klaunina tsirkuses. Ta oli täielik originaal, kes omi mõjusid saavutas sel teel, et ta näos ei liikunud kunagi ainuski muskel, kui ta omal kuival, igaval viisil ütles ilmale kõige koomilisemaid asju.

Viimased Wohlbrückid on kõik originaalid, kelledelt ka Adolf on saanud ühe osa omapärasest.

Eraelus oli Adolffi isa jäiselt jahe. Selle põhjuseks oli röömutu noorus. Juba varakult pidi ta hakkama eluga võitlema. 32. eluaastal abiellus ta ühe Viini talupoja tütrega ning esimene laps sellest abielust oli Adolf Wohlbrück, kes omandas emalt pehmuse, tundelikkuse ning isalt ta otsekohesuse ja jõulisuse.

Juba lapsena hingas Adolf maneeži õhku, nägi galopeerivaid hobuseid tsirkuse areenil, nägi aukartustäratavaid elevantegemas omi kunsttükke, ratsutajaid, nõõritantsijaid, trapetsi inimesi, kes lae all kuplites esitasid omi kaelamurdvaid trikke.

Kogu seda hingamiseseisakut katkestas ikka jälle vastav naer, see oli, kui Adolffi isa, pikk, kõhn, liig kitsa kuuega, millest käed abitult välja rippusid, muidu aga täpselt „nagu elus“, Coco oma rumala, paksu partneriga käekõrval, läbi maneeži komberdas ning temaga hullumaid tükke esitas.

Enesestmõistetavalt pidi ka Adolffist, tsirkuse lapsest tulema kord täht artistide taevas. Selleks oli tal palju eeldusi, kuna ta oli muskiline ja ometi sale. Adolffist pidi, nagu isa unistas, saama kord kuulus ratsutamiseõpetaja.

Nende päevade pilt oli lühidalt nii: isa asetas väikse Adolffi hobusele, kuid teisel pool seisis ema, kes oma ainukesel ikka jälle maha tõstis. Viimane ei tahtnud üldse sellest kuuldagi, et ta pojal peaks kunagi midagi tsirkusega tegemist olema. Ta poeg pidi käima keskkoolis ja ülikoolis, temast pidi saada doktor või koguni professor... Kuid nii kiiresti ei läinud see kõik. Esmalt pidi Adolf jääma vanemate juure. Artistide elust sai ta siiski niipalju kaasa, et ta tulevases elus oli alati võimlemises, ratsutamises ja ujumises esikohal.

Viinis ta sündis, Viinis käis ta koolis. Tema usklik ema andis ta kloostrisse kasvatada. Vaevalt võib üks vastolu tugevam olla kui tsirkuse telkide ja kloostrimüüride vaheline! Artistide laps, maneeži võludega läbi imbunud, tuleb siia ühtä ilma, mille ainuke mõõdupuu on igavik. Nähtav asi kaotab oma tähenduse, see mis nägematuna elab asjade taga ja neid loonud on, on siin oluline.

Poisikest Adolf Wohlbrücki ümbritseb müstika, temas sünnivad uued mõtted ja tunded. Ta sisim avardub, võtab vastu kõike, mis vaimlise kihina seob asju nähtava ilmaga. Tulev näitleja omandas kloostris ajal distsipliini, teadusi ja äratundmisi.

Siis tuli Berliin järjekorda. Adolf käis siin gümnaasiumis. Ta oli keskpärane õpilane. Kuid ühekorraga hakkas igivana artisti veri temas käärima, võibolla oli see Metropoli teatri õhk, võibolla ei vajanud ta isegi seda tõuget.

Ilma vastupanu leidmata isalt või emalt, maandus Adolf seal, kus juba isa-isa aegadel Wohlbrückid maanduda suvatsesid — laudadel, mis tähendasid ilma. Vere häält ei kammitsenud ükegi kloostris võre ega ükski keskkooli värav.

Poisil oli juba oma elutee alguses õnne. Adolf sai Reinhardt'i koolis Berliinis ühe vaba koha. Pärast kohustus teda 5-aastane leping saksa teatriga. Väiksed osad.

Nüüd aga saabub Adolf Wohlbrücki elu suurem sündmus: sõda.

Noor näitlejast-õpilane astub vabatahtlikuna sõtta, võitleb ägedates lahingutes ning langeb lõpuks prantslaste kätte vangi.

Meie sõbra elus algab uus faas — prantsuse vangipõlv. Esimestel päevadel oli raske kohaneda, paukude mürinaga harjunud kõrvadel, vaikusega.

Adolf Wohlbrückist, Garde-Grenadeeri rügemendi leitnandist nr. 1 saab „prisonier de guerre“. Nüüd läheb ta kaevama, puid saagima ja metsa puid raiuma.

Peagi liituvad ühemeelsed vangide seas. Mis teha vabal ajal, et igavust surnuks lüüa? Nii mõndagi: musitseeritakse, mängitakse kaarte, võimeldakse. Mis veel? Edasi ei pruugi enam muretseda. Adolf Wohlbrück on ju seal! Enesestmõistetavalt mängitakse teatrit. Ühes mapis leiduvad hoolikalt sorteeritud Wohlbrücki mälestused ta vangipõlve ajast. Joonised, visked, maalitud teatri sedelid ning paksud vihikud, milledesse oli kirjutatud maha näidendeid, kuna sageli oli ju olemas ainult üks trükitud eksemplar. Kostüümid õmmeldi ise kottidest jne. — häda tegi leidlikuks.

Laagri lava sai nimeks: „Aucheri vangla teater“. Teatri mängimine oli sageli ka üsna koomiline. Nii näiteks mängides kord Schönherri tükki „Naiskurat“, kehastas Adolf Wohlbrück paljude patjade kaasabil paksu talunaist. Olgugi et ta omas palju kuraasi, olles riietunud naisena, siiski ei saanud ta kogu tüki tähtsamat lauset üle huulte — ütelus jäärgile: „Jäger, ma tahan sinult last.“

Õudsemateks mälestusteks vangipõlve ajal osutus mõne vangi põgenemine. Põgenikud olid kaevanud enestele salajase käigu maa-alla. Koledad silmapilgud vangidele, kes pidid pealt vaatama, kuidas prantsuse jälgijad, pikk terav bajonett käes, torkisid mätta-mätta järele läbi, et peidusolijaid tabada...

Vangipõlves oli väga häid võimlejaid, sellest hoolimata oli Adolf paremaid nende seas, „hiigel-laine“ oli muuseumis ta spetsialiteet. Kui nende ridade kirjutaja lehitses suurt kuhja Wohlbrücki ajalehe kriitika, siis ta ei uskunud omi silmi. Üks suur Berliini leht teab pärast hiilgavat teatri edu temast teatada ainult: Adolf Wohlbrück — keskpärane võimleja.

Vangipõlvest vabanedes asub Adolf Berliini, kus ta, nagu ta seltsimehedki, peavad esmalt rahuaegsete kommetega alles harjuma. Nii mõnigi tugev vandumine lendas taeva poole — kuid rambi valgus ujutas pea kõik üle oma lepitava hiilgusega. „Asetame ühe Wohlbrücki lavale — mängimine tuleb iseenesestki.“

Nüüd tuleb järjekorda München. Adolf mängib siin riigiteatris ning omandab Alexander Dumas'i „Kameelia daamis“ uskumatu edu. Kameelia daam lamab kopsuhai-gena voodis, tunneb oma lõppu lähenevat, armsad sõbrad on tema ümber, kuid iga silmapilk, iga ta südame-tukse kuulub kaugele armastusele. Ta tõmbleb valulikes kahtluis siia-sinna, kas ta tuleb, kohtab teda veel elusana?! See armastatu oli Adolf Wohlbrück.

Wohlbrück mängis kõike, mida ta mängida võis, saavutas kõike, mis saavutada oli. Ta instinkt kunstilise tõe jaoks oli imetusväärset õige. Ta oskas igast luua karakteri, ta oli igas osas uus. Kõige silmapaistvam on võibolla tema juures ta näitlejalik distsipliin. Ta mängib äärmise sisemise ja välise kergusega omi osi.

Esimene, kes Wohlbrückidest filmiga kokkupuutus, oli Olga Wohlbrück, meie sõbra isa õetütar. Terve rida viimase romaane filmiti, nagu „Printsess Arnulfi memuaarid“, „Primadonna“, „Sa pead olema mees“ jne. Ta oli näitleja Pariisis ja Berliinis. Mainitud romaane filmiti tummfilmi ajajärgul. —

Juba filmi „kivi ajastul“ väntas noor Adolf Wohlbrück oma esimest filmi. Enesestmõistetavalt habemega. See oli tõllal mees. Lavanäitlejad filmisid siis vaid selle-

pärast, et kenat summakest teenida, panemata rõhku, et nende nimi ka mingil kujul linal esineks. Otse vastuoksa — nad tahtsid võimalikult tundmatuks jääda. Film ei olnud sel ajal veel seisusekohane — sellepärast siis ka see peitemäng.

Wohlbrücki esinemine filmis vältas sellepärast nii kaua, et tal puudus ikka veel see „idee“; kuna ta ei saavutanud seda, mida ta vajas — osa! Siis ta oleks näidata võinud, et ta on absoluutselt filmi jaoks loodud — ja, ta oleks...

Võibolla ei olnud seda osa tol ajal üldse veel olemas ning mees, kes seda oleks kirjutada võinud, oli filmi suhtes — me peame seda arvama — ükskõikne, või täis eba-meeldivaid kogemusi.

Ka Wohlbrückile ei olnud kerge filmi sisse kasutada. Liig palju elemente seisis takistuseks teel. Sageli üsna juhuslikku, välist laadi. Võimaluste puudus, nime puudus, inimlik ükskõiksus mängivad siin suurt osa.

Esimene film, mida Wohlbrück aastal 1923, tol ajal nii kuulsaks saanud režissööri Geza von Bolvaryga väntas, oli — „Mater dolorosa“. „Väntama“ on veidi liig suurejooneliselt väljendatud. Tõsiasi oli, et Wohlbrück võis tagasihoidlikult kaasa mängida.

Esimene suur film oli „Salto mortale“ Anna Steniga. Esimestel tööpäevadel väntatakse öid läbi tsirkuses. Hommikul karastab ta sooja ja külma veega oma väsinud keha, laseb end masseerida — end niiöelda käte võimuga jälle elustada. Värskena läheb ta siis proovile, mis sageli kuni pärastlõunani kestab, paar suutäit neelatakse seistes alla, siis jälle kiiresti autosse ning tagasi filmiateljeesse! Öhtul peab ta Reinhardti juures mängima. Et Wohlbrück jõudis sellele närvesöövale tööle vastu panna, selle eest võlgneb ta tänu oma elastsusele ja sitkusele. Salto mortale — mis tunneb ainult võitu või surma, ei saanud siiski Wohlbrücki filmikarjääri alguseks.

Filmitakse edasi, ta on Anni Ondra partneriks filmis „Baby“ ja „Vahetatud pruut“. Kuid Anny Ondra vari oli liig tugev, et sellest oleks saanud läbi tungida päikese poole...

Harva on niipalju naerdud, kui filmi üle: „III kompanii uhkus“, keda kehastab loll-kaval Heinz Rühmanni isik ning keda tema kõrgus, kroonprints von Duodezieu — Adolf Wohlbrück — peaaegu adjutantiks juba nimetab.

Kõik hääd saavutused — tõepoolest — aga suur resonants jääb välja, seda võis ainult üsna suur film anda, selle filmi nimi oli „Valsi sõda“. Enamik mäletab veel siin Johann Strauss-Wohlbrücki ja Renate Müllerit keskpunkti. Willy Fritsch — armastuse konkurent ja vastasmängija. Adolf Wohlbrück sirutub silmnähtavalt kõrgele. Tõepoolest: filmi tööstuses on teda tähele pandud — mitte südamed, vaid kinokassa raportid kõnelesid!

Nüüd tuleb esimene šlaager! Populaarsus algab!

Viktor ja Viktoria!

See kõlav, laulev, täiesti musikaalne film saavutas aimamatul viisil tähelepanu. Renate Müller, peaosaline, pühitses uut suurt tagasipööramist. Nii vabana ei olnud teda ta leiutaja Schünzeli käe all veel nähtud. —

Nüüd on tee ka Wohlbrücki jaoks vabanenud — ta pörkab veel vaid vaevalt märgatavate takistuste vastu.

Vahetpidamata läheb asi edasi. Juba särab tuledes suurelt ja imponeerivalt sõna: „Maskeraad“.

Ja, pealkiri üksi juba elustab ilusaid mälestusi neil, kes seda filmi nägid.

Hoolimata oma dramaatilisest sisust, jäädvustas film siiski midagi lõbusat, haaravat, vabastavat müllü. Kogu sündmustik sarnleb nagu „külmunud tantsule“, mille jäisust ikka jälle murravad südametused.

Wohlbrück on artist-tantsija. Ta oskab igat oma kontrollitud ja distsiplineeritud liigutust suure osavusega asja teenistusse asetada. Iga silmapilgutus allub suurele eesmärgile. Kui ta vaikselt vormib oma väheseid lauseid, tasa lõppsilpe tõstab, vokaale ümaramaks muudab, kõike enesest mõistetavalt — tunneb publikum publikumi seas tõusvat sümpaatiat laineid selle mehe vastu.

Filmipael keerleb kiirelt edasi... Nüüd ilmub silmapiirile „Inglise abielu“. Jälle on see Schünzel, kes oma näitlejatega, Wohlbrückiga eesotsas, edu saavutab.

Ning juba tõusebki pimedusest taas „Regine“... lugu liigutavast armastusest, mis arusaamatuste ja intriigide tõttu tabab joosta peaaegu karile. Ühes Berliini esietenduse kinos sai keegi mees pärast filmi lõppu naerukrambi. See ei olnud lõbus ega vabastav naer, vaid selle kõla oli piinatud, erutatud, hüsteeriline — ning siis hüüdis mees täitsa

OLGA TSCHECHOVA

mängib uues Franz Liszt'i filmis „Armuneelm“
kandvatat osa

motiveerimata, nagu end kuidagi sisemuses vabastada tahes, inimestele: „Ja, tehke teie kord midagi niisugust läbi!“

Kandvat osa mängis Wohlbrück ka „Mustlasparunis“, kehastades Sandor Barinkay osa. Film, mis ujub muusikas.

Paar sõna veel Wohlbrücki eraelust. Ta omab väikese maja eeskujulikult hooldatud aias. Tubades paistab esmajoones silma maalide rohkus seintel. Samas karglevad ta kolm koera, Anton — suur valge puudel, Bobby — must šoti terrier, muuseas harva intelligentne loom, mis on arvatavasti saanud ta tragöödiaks, kuna tal on nii rikas tundeilm ning tajub asju palju sügavamalt kui teised surelikud penid, ning kolmas — Fridolin, see on must.

Vaatleme edasi tubades. Seal asub suur tiibklaver. Wohlbrück on ülilusikaalne inimene, kes väga puhtalt mängib klaverit ning meeeldi esitab sõpraderingis gitarril saatel: Wedekindi, Schuberti, Hugo Wolffi, Schumanni j. t. laule. Vahel kostub sekka ka tema vanaisa poolt palju lauldud: „Sügisel, siis pead sa jooma“.

Edasi — biblioteek.

Esmajoones torkab silma väike hall raamatuke: „Mõningaid teateid ja jutustusi Wohlbrückide perekonnast, koostatud Paul Wohlbrücki poolt, ehitusnõunik Eberswaldis. — Moodne kirjandus on tagaplaanil.

Wohlbrücki literaalsed lemmikud on François Villon, renessansi-aegne revolutsionäär, ning Friedemann Bach, Johann Sebastiani romantiline poeg. Kumbki kahest mehest on maailm omaette. Nende filmimisel oleksid nad suurimad osad Adolf Wohlbrückile. Selle moodsa näitleja, meediumi, läbi peavad surnud üles tõusma, uuesti inimsoole kõnelema, peavad neid hoiatama või tüvistama. —

Kas Wohlbrück neid suuri ülesandeid lahendada suudab, selle üle otsustab tulevik.

ERIKA DANNHOF

Asja reisisid saksa filmiinimesed Norra mägedesse, et seal vändata ülesvõtteid filmi „Viktoria“ jaoks. Ka suurt norra kirjanikku Knut Hamsuni filmitakse. Koos filmiinimestega lahkus Berliinist mõneks ajaks ka noor näitlejatar Erika Dannhof, kuna ta mängib selles filmis Camilla, Luise Ullrichi vastasmängija osa. Viimane kujutab enesest Viktoriaat.

Kuna Erika on lahkunud, siis laseb reporter härra ja proua Dannhofi oma tütre üle jutustada, kes senini veel oma vanemate juures elab.

Kirjeldus, mida isa ja ema Erikast annavad, on väga värviküllane. Härra Dannhof annab asjalikult seletust, sest autokaupmees ei armasta ilustavaid kõnekäände. Ema täiendab jutustust sõbralikumast küljest, ta on uhke oma lapsele ja rõõmustub Erika edu üle. Isa vaid muheleb ja tähendab, et tema Erika olevat juba lapsena väljendanud suurepäraselt andi näitlemiseks. Kui väike Erika koolis mõnd asja ei osanud või end ainult puudulikult ettevalmistanud oli, siis jäi ta haigeks, kaebas kaelavalude või mõne muu häda üle, ning alati saavutas ta seda, et teda koju saadeti. Isa sõnade järele olevat Erika õpilasena oma õpetajannasid ja õpetajaid pisarateni liigutada suutnud. Erika Dannhofi kunstilised kalduvused avaldusid juba koolitüdrukuna, haarates sule järele ja kirjutades väikseid jutukeid, skitse ning muistendeid, milliseid trükiti noorte ajakirjades. See igatsus fabuleerida, on kunstnikus tänaseni säilinud, kes hiljem oma jutustiste juure ise väikseid illustratsioone joonistas, vahetevahel ka maalib. Peale nende armastab Erika veel käsitööd teha ning on vaikne ja kirklik heade raamatute sõber. Samuti on ta esitanud ringhäälingus oma luuletusi. Need värsid on vaikselt ja rahulikud ning neis peegelduvad selgesti ta sisemised ise-

Aus tõusev täht Erika Dannhof

PROUA JA HÄRRA DANNHOF JUTUSTAVAD OMA TÛTREST

loomujooned, neis avaldub tugevate ja rikkalikkude tunnetega hing.

Lütseum korraldas vahetevahel õpilasetendusi ning siis oli Erika oma sõiduvees. Teater ja kino suurendasid üha Erika igatsust lavale minna. See oli Asta Nielsen'i film, mis haaras Erika Dannhofi kõige sügavamalt ja vapustavamalt. Ta elas selle kuulsal filminäitleja mängu sisemiselt niisugusel määral kaasa, et ta koju tulles äratas oma ema ja õe Lotte ning neile sellest filmist ühe stseeni ette mängis. Vanemate poolt ei ole talle kunagi raskusi tehtud, kui ta oma otsuse teada andis, näitlejaks hakata. Härra Dannhof ütles, et ta on oma tütreid nii kasvatanud, et ta ei ole kunagi nende õigustatud soove täitmata jätnud. Ta oli leiutanud Erikas tõelise sügava tungi ja andekuse ning mitte tavalise noorte tüdrukute vaimustuse lava järele. Ta laskis oma tütrele asjatundlikkude kunstnikkude poolt õpetust anda ning soovitas eelkõige kogu sisemise jõu ja välise energiaga kord haaratud elukutse juure jääda.

Kolme-aastase õpetuse järele hakkas Erika Dannhof angažemendi järele vaatama. Ta jooksis vahetpidamatult ateljeede ja büroode vahet, et kusagil filmida saaks. Pika ja meeleheitliku vaeva järele õnnestus tal saavutada osa Harvey-filmis „Adjöö, Mascotte“. Sellega oli aga ühtlasi nii lootusrikkalt alanud filmikarjääril jälle lõpp. Pärast õppetundide lõpetamist sai ta ühte teatrisse etteütleja koha. Tugeva tahtejõuga ja agarusega, pideva töö ja ebahariliku hoolisusega, püüdis ta end täiendada, kuid esimene tõelik edu saabus alles ringhäälingus. Alles siin avanes tal võimalus panna välja oma võimeid ja talenti. Ta mängis lõpuks saatekavas esitatud „Kätchen von Heilbronn“ peaosas. Heinz Hilpert viis selle järele noore näitleja Rahvateatrisse, kus ta tänaseni on kindla lepinguga seotud. Ta debüüt Rahvateatris oli „Palju lärmi mitte millegi ümber“, peale selle on ta mänginud paljudes tükkides, nagu „Leonce ja Lena“, „Kivi kivide all“, „Hero“, kammermängudest „Viim ja tuul“ ning „Firmian ja Christine“. Sellele järgnes hüpe filmi. Mees, kes teda Rahvateatri laval nägi ja siis teda filmi tõi, oli Louis Trenker, kellega ja kelle perekonnaga Erika veel tänini tihedas läbikäimises on. Trenker andis andekale noorele näitlejale osa filmis „Mäed leekides“. Väikese vaheaja järele angažeeris teda professor dr. Dyhrenfurth oma filmi „Himalaya demon“. Siis järgnesid filmid „Armastuse unelm“ ja lõpuks „Viktoria“, mille kallal praegu töötab Karl Hoffmann.

Erika Dannhof kuulub nende noorte kunstnikkude hulka, kel on pärast pikka ettevalmistusi ja algusest peale suurt tööd ning vaeva õnne olnud oma tegelikke võimeid näidata. Ta kuulub nende väheste hulka, kes saavutavad laval kindla jalgealuse ning filmi teenistusse astudes ka seal läbilüüa suudavad. Ta on teadlik oma kutse raskuses ja nõuetes ning ta püüd on oma saavutuste taset järjekindlalt tõsta. Seda võimaldab ta tugev vastutustunne ja ta kunstilise töega läbikasvanud temperament, rõõm ja vaimline valmisolek.

Härra ja proua Dannhof ei ole midagi tulevikust ega ka lootustest öelnud, mida nad soovivad oma tütre edasise eluteega. Nad teavad, et nende Erika on täis vaimustust oma elukutse vastu ning omab auahmust, järjest küpsemale täiuslikkusele läheneda, ning et nad sellepärast ei vaja mingit muret tunda tee üle, mille nende tütar valinud. Me oleme veendunud, et neil on täiesti õigus.

Vestlus

Brigitte Horneyga

Brigitte Horney on sageli kogu päev läbi treeningu riietuses.

„Ja, kõik inimesed naeravad, kui ma nii, ainult mantel ümber, lähen piimakauplusesse ja sisse ostan... kas teie ei leia ka selle koomilise olevat?“ algab Brigitte Horney kõnelust.

„Tavaliselt ei olda sellega filmi-diivade juures harjunud...“

Brigitte Horney ohkab. „Oo ja, filmidiiva! Kui palju vastumeelset selles on!“

„Tahaksin teilt küsida üht üsna tavalist küsimust: kus mängite meelsamini, teatris või filmis?“

„Loomulikult teatris! See on ju hoopis midagi muud! Seal olen ma ise vastutav selle eest, mis ma kujutan. Filmis on aga mitmesuguseid ning väga olulisi asju, mis võimeid tõstavad, kuid ka vähendada võivad. Palju oleneb kaameramehest, valgustajast ning teistest asjaosalistest. Filmimine on väga katkendiline, see on puudus. Kord filmitakse kõige enne lõppu, siis üht pilti algusest, siis üht osa keskelt... Raske on mängu süveneda. Ent hoolimata kõigest ilus on ta siiski!“

„Mida mängite praegu?“

„Märtsist alates tahame alustada „Anatoliga“. Filmi jaoks vältavad ettevalmistused väga kaua. Üht ja teist tuleb kaalutleda, riietuse üle järele mõelda jne. enne kui alata saab.“

„Mida mängiksite kõige meelsamini?“

„Karakterosi! Jaa, osa nagu „Armastus, surm ja kuradis“.“

„Teie mängisite ju Hilperti juhatuse all teatris?“

„Ja. Juba kooliajast tahtsin teatrisse. Kuid ma ei saanud vabalt ette kõnelda. Ema naeris mu näitlejaks hakkamise soovi välja. Muide, mul on väga energiline ema. Praegu on ta Chicago polikliiniku juhataja, talle allub 370 arsti...“

„Tubli naine!“

„Mu ema saatis mind muuseas ka võimlemiskooli. Kui ma koolidega läbi olin ja ikka veel lavale tahtsin,

BRIGITTE HORNEY

ütles ema: kui mõni asjatundja ütleb, et sul on talenti, siis... Läksin näitlejate kooli ning kolm kuud enne lõppkatseid kirjutasin alla ühele lepingule Würzburgi. Hiljem tulin Hilperti juure, ning nüüd olen 1. jaanuarist Ufa juures.

Mu nõrkus on reisimine. Mul on senini õnne olnud. Kuhu kõik mind ei ole saadetud! Montblanci piirkonda, Teneriffasse, Bosniaasse jne. Peale nende filmireiside sõidan meeleldi ka oma autoga.“

Telefon heliseb. Brigitte tuleb pea tagasi.

„Jälle üks tüdruk. „Ma tahan ainult kord kuulda teie häält.“ Ning juba ta on riputanud kuuldetoru. Oo, see pole midagi. Teised tulevad koguni koju ning paluvad autogramme. Mul on ainult passija teatud tundideks, enamasti pean ukse ise avama. Mõnikord seon rätiku pähe, asetan

sarvprillid ette ja pomisen: „Minu öde pole kodus!“

„Millega tegelete kõige meelsamini filmitöö kõrval?“

„Lollustega! Sellele järgnevad suusasõidud, ujumine, lugemine ja autoretked. Ka keedan kirglikult. Enesele üksi mitte, kuid teistele! Ning mitte kokaraamatu järele. Ei, ise mõtlen välja. Kuid kõik naeravad selle üle.“

„Ning kuidas on lugu käsitööga?“

Brigitte Horney tõrjub mõlema käega eemale. „Ei! Kord kudusin ühe ebaõnnestunud pulloveri. Kuid kui mõni tool on läinud katki, siis naelutan ta jälle terveks. Seda teen ma meeleldi.“

„Kas olete ebausklik?“

„Ma usun kõike, mis õnne toob. Pigi — ei! Ei tule uskuda õnnetusse. Kõik, mis mulle kingitakse, kõik mis mulle vastu tuleb ja õnne tuua võib, toob mulle õnne! Sellesse ma usun.“

U. L.

Kärinafilm

Enesekiitus nüüdsel ajal enam ei haise. Vastuoksa: sel on väga peenike lehk man ja juhtub sägeli, et kui sul toda head haisu ei ole, jääd au ja raha poole trügijate kandade alla.

Seepärast ei saa keegi pahaks panna, kui ma ütlen: olen esimene eesti helifilmi tegija.

Nonoh, sõber, mõtleb mõnigi, tikud liig kõrge räästa alla. Esimest eesti helifilmiaparaati alles tehakse, või kui ta on tehtud, siis pole sellest keegi veel piuksugi kuulnud. Ja need tegijad on hoopis teise näoga härrad.

Olgu peale, ega ma sellele vastu ei vaidle. Vastuvaidlemine on üldse mõttetu asi, kui teisel on klaarid otsad peos. Peab tegema lihtsalt üleoleva näo, muigama suursuguselt ja ütleva: ah mis jutt, minul on õigus. Ja tavaliselt jääbki sulle siis õigus.

Nii minagi— muigan mokaanurgast ja kinnitan: mina olen esimene eesti helifilmi tegija. Näete— mulle jäigi õigus.

Ag pean kahjuks möönma: minus on veel pisut vanaaegset saasta sees ja seepärast olen valmis ka põhjendama. Mida hoopiski mitte pole vaja teha.

Põhjendus kõlaks aga järgmiselt:

Sinna on juba 20 aastat tagasi. Mõni hea aasta rohkemgi. Tallinnas löödi lahti elavate piltide teater „Union“. Ja sattusin säärase õnnega kokku, et üks minusugune poisipökats ja sõbermees oli selle teatri omaniku poeg. Siis polnud muud parata, kui istusin õhtust õni kinos ja ennem ära ei tulnud, kui ukсед pandi lukku. Prii sai, sellepärast.

Ag ühel õhtul sõnab see sõbermees, et lähme lina taha kärinat tegema. Et nüüdsest peale on elavad pildid säärased, et peab olema kogu aeg kole müra ja kära. Kui rong sõidab, siis tehakse tsuhh-tsuuh ja kui tirin maha kukub, siis kostab ilmatu lärin.

See oli säärane ime, et löi hinge kinni. Suure rabinaga ronisime lina taha ja sealt see algaski. Üks vanem mees, kel olid nii pikad vuntsid, et neil polnud lõppu nähagi, näitas meile, kuidas seda ametit peab pidama. Kui rong tuli, siis pidi hõõruma suure labidaga vastu liiva, kui vesi mühises, siis tiriti ilmatu suurt lõõtsa ja kui filmis mõni naine kole vihaseks sai ning oma mehele serviisi vastu pead viskas, siis pidime paiskama põrandale suure plekk-

tahvli, siis lärisen nii hirmsasti, et pani meid suurest rõõmust kepsu lööma.

See oli nii lõbus ettevõtmine, et sealt peale muudkui seisimegi lina taga. Hoopis uhkeks läks siis, kui tuli teatrisse pilt, mille nimeks oli „Sevastopoli piiramine“. Seal oli nimelt sedasi, et suurtükid pauskusid vahetpidamata. Ja suurtüki mürina saime niimoodi kätte, et põrutasime kahekesi sõbraga vana katkist trummi, mis kiunus ja ragises meie käes, nii et lõbu oli täielik. Igatahes on päris lahingus palju vähem müra, sest nii jubedat paugulärmi teab küll vaevalt ükski suurtükk, kui see meie trumm.

Meie muutusime koguni nii osavaks, et põrutasime trummi ka seal, kus pilditegevus viidi vahepeal Peterburi vaikse Neeva kaldale. Siis saal naeris ja meil oli sellest nii hea meel, et virutasime peale trummimürina plekktahvli kah veel põrandale. Noh, sellest sai alles tõeline sõjaväli.

Siis aga ilmus kino-omanik ise lina taha, karjus koleda vihaga (mida muidugi polnud kuulda) ja haaras mõlemal trummilööjal turjast kinni. Meid aga polnud niisama välja visata, sai hakatud siit ja sealt kinni, kust vähegi kinni sai hakata ja siis oli kogu tagaruum niisugust põhipõrgut täis, et mis oli üks Sevastopoli selle kõrval. Samal ajal aga oli teatris juba tehtud vaheaeg ja pilti polnud enam ollagi.

Siis saal naeris veel rohkem ja kardanovist pistis nina lina taha, et mis kärin see enam on, kui pildimasin ammu seisab.

Niiviisi olid tol ajal lood.

Ja kui nüüd mõned vähesed aastad tagasi tuli esimene helifilm, siis oli see nii tuttav asi, et võttis südame soojaks. Lapsepõlv elustus. Kippusin vägisi lina taha, et vahest saaksin oma asjatundlikkusega kasulik olla, kuid ei lastud. See oli väga kurb, sest mind huvitas kangesti, kes need lina taga nii osavasti kõnelevad, et paistis, nagu kõneleksid need varjud ise, kes seal lina peal oma asju toimendasid.

Näete nüüd, helifilm on vana tuttav asi, pole siin uudist midagi. Niisugust heli tegime juba kakskümmend aastat tagasi. Kas on siis nii väga suur enesekiitus, kui alul ütlesin, et olen esimene eesti helifilmitegija? Meie nimetasime seda tol ajal küll kärinafilmiks, aga see ei muuda asja.

Toomas Kinomaa

Mees, kes paneb «tähed särama»

„London Film Production“i reklaamseff informeerib, kuidas tehakse filmitähti populaarseks.

Kui näitejuht „teeb“ nut tähte, siis suur osa vastutust, langeb reklaamseffi õlgadele. Kui mõni seni tundmatu näitlejatar on leitud, peab evima palju vilumust, et teha teda kuulsaks.

Esitaks peab valima talle hää filmi. Siis võetakse ette igasuguseid tehinguid tulevase filmitähega. Pildistatakse katseks mitmesugustes poo-

sides, leidmiseks, milles on ta kõige fotogeensem.

Kutsutakse asjatundjaid riietuse alalt otsustama, millised riided sobivad paremini. Ja mis kõige tähtsam, palgatakse eriline kostüüm-meister, kes peab kindlaks tegema, milline stiil ja millised soengud sobivad kõige enam.

Uus täht on mänginud seni vaid ühes või kahes väheemas osas, ent need osad tuuakse nüüd erilise tähelepanguga avalikkuse ette. Siis lastakse tu-

levasel tähel esineda juba mõnes suuremas osas vastasmängijana juba tunnustust leidnud näitlejale. Nii tõestatakse harilik näitlejatar staari-seisusse. Kahjuks ainult vähesed elavad üle sellise tõusukatse, kuna see nõuab väga tugevat pingutust.

Leian töö suurte tähtedega palju kergema kui väikestega, kes arvavad, et nad on väga andekad. Leslie Howard on parim meestähtedest, kellega olen koos töötanud ja naisist pean

kõige enam lugu Gertrude Lawrence'st. Elisabeth Bergner ei taha aga üldse, et teda segatakse filmimise ajal, kuna Charles Laughton'ilt võib saada intervjuud, kuid ainult filmimise vaheajal. Alexander Korda on aga kõige võluvam ja viisakam direktor — ma ei maini seda mitte põhjusil, et töötan temaga koos.

Reklaami meetod, mis on kohane ühele maale, pole sobiv teisele. Isegi sama maa eriosades on tarvilikud erinevad reklaamvõtted. Reklaamagent peab evima teadmisi nende maade rahvaste psühholoogiast, kus ta teeb reklaami oma filmile. Lõuna-Ameerikas peab andma küllususes sex-appeali. Nii harrastatakse seal puudulikulus rõivastuses fotosid. Te võite omale ettekujutada, kui raske on seal teha kihustööd mõnele kostüümfilmile.

Mõned arvavad, et ameerikalik mitmekesisus populaarseks tegemisel on kõige tagajärjekam. Inglismaal on see psühholoogiliselt väär. Üks minu raskemaid töid oli ühe ameerika kuulsa naisajakirjaniku reklaami hävitamine, kelle kutsus täht, arvamisel olles, et kullatud vannituba ja suhe kuningakoja liikmega on parim tee kuulsuse ning edu saavutamiseks. Inglased ei harrasta sellist liiki asju, tunnustades sellise võtte rumalaks upsakuseks.

Kümme dollarit «suurvürsti» eest

Rahvusvahelise filmi reklaamagentil on vajalik teha palju reise. Need toovad vaheldust muidu nii igavale tööle. Ma ei tea kunagi, kuhu pean sõitma järgmisel korral.

Reklaamagent-ajakirjanik omistab kõige enam respekti kolmele asiolule: (1) uue filmi osade jaotusele, (2) filmi lõpule, lõikele ja versioonile ning (3) esietendusele.

Suurima ärrituse olen üle elanud filmi „Henry VIII eraelu“ esietendusel Berliinis, kuhu lendasin koos Merle Oberoniga, kes oli seks puhuks selgeks õppinud saksakeelse kõne. Salk sõdureid hoidis tagasi rahvatungi.

Esietendused Londonis on enam tähtsad kui New-Yorkis. Inglismaal on publik riietatud paremini ja on esitatud prominentsed isikud igast rahvakihist. Ameerikas on kombeks, et esietendusel on ainukesed tähelepanu väärivad isikud staarid. Hiljuti ühel esietendusel Ameerikas kehastas keegi vene suurvürsti. See lisandas filmile palju kuulsust. Esietenduse lõppedes aga sai „suurvürst“ ainult kümme dollarit ja andis tagasi oma vürsti riided.

Filmiajakirjanik saab kirju üle maailma, ja minulgi on palju tõsisel sõpru korrespondeerimise kaudu, keda ma pole kunagi kohanud. Lapsed kirjutavad minule nagu oleksin jõuluvana ja küsivad minult kõiki filmitähedele pilte, alates Greta Garbost. Suguharude päälkud Aafrikast kirjutavad mulle, küsides endi lemmik-filminäitlejate pilte, et teha neid oma rahvus-

JOAN CRAWFORD

likeks ebajumalaiks. Kolm inimest, keda ma pole kunagi näinud — üks hindu, lõuna-ameeriklane ja sakslane — võtavad vaevaks igast ajalehest väljalõigata teateid mulle saatmiseks, mis on ühenduses „London film Production'iga“.

Ühel päeval sain kirja Devon'ist, küla sepapoisilt. See oli veendunud, et ta on võimeline mängima seltskondlikele osi, kuna oli tüdinenud küla elust.

Juhused ise aitavad sageli reklaamagenti asjus, milleks tal puudub

tähelepanu. Kuid materjal hääks reklaamiks tuleb valmistada alati ette, nagu see oli „Henry VIII eraelu“ reklaamimisega Berliinis, missugune film oli esimene Briti produktsioonist peale sõda Saksa pealinnas.

Reklaamagent peab alati leütama uusi võtteid. Kui „Henry VIII“ hakkas jooksuma Londonis, keegi fotograaf pildistas publiku pimedas teatris, mis oli võimalik infra-punaste kiirtele tundliku plaadiga. Järgmisel hommikul see fotograaf palgati ühe suurema ajalehe teenistusse. Onne reklaamis!

LIDA BAAROVA

uus nägu
Saksa filmis

LIDA BAAROVA

Lida Baarova on uus nägu Saksa filmis. Ta esimeseks filmiks oli „Barcarola“, milles ta mängis Gustav Fröhlichiga peaosa.

Senini mängis ta Praegas, osalt filmis, osalt laval.

Ma lasen ennast esitleda näitlejale ja varsti meie vestleme tassi kohvi juures.

Lida Baarova on noor. Armastus teatri vastu asub tal juba emast veres. Isa, riigiametnik, suhtus esmalt tütre kunstilistele kalduvustele vastumeelselt. Ei ole ühtegi spordiala, mida noor näitleja ei harrastaks. Isegi lenduri eksami õiendas ta hiljuti. Eriti armastab ta aga tantsu, mida ta valitseb kuni akrobaatikani. Praegusel silmapilgul pühendab ta end kogu energiaga laulu õppimisele, kuna ta hääli peab saama täiuslikkuseni koolitatud. Tal on igapäev kaks tundi ühe väga nõudliku õpetaja juures. Ta

ohkab kogu aeg sügavalt raskuste üle, kuid me trööstime teda, nii hästi kui suudame.

Küsimusele, kas ta nüüd ka oma puhketundidel julge piloodina tõuseb eetrisse, vastab Lida üsna melanhoolselt:

„Ei, esialgu keelas selle mulle isa, kuna hiljuti kahel meie sõbral oli avarii, kes ainult vaevu eluga pääsesid. Kuid loodetavasti võin pea jälle lennata.“

Lida Baarova on vaimustatud Saksamaast ning on juba õppinud armastama Berliini ühes ta ilusa ümbrusega selle lühikese aja jooksul. Kahjuks on tal aga väga vähe aega, sest kogu päev on tal hommikust õhtuni koormatud tööga.

Režissöör kutsub ülesvõttele. Pean lahkuma. Mind rõõmustas selles noores naises tõsist kunstnikku tundma õppida.

H. N-I.

Pisiasju filmimaailmast

Ameerika filmimuuseum

New-Yorgis tahetakse asutada moodsa kunstimuuseumi juure ka filmi jaoks osakond. Viimane saadab siis korrapäraselt kogu maa ülikoolidele ja muuseumidele häid, eriti ajalooliselt väärtuslikke filme, nii et kunstiõppijad üliõpilased saavad end filmi abil niisama täiendada. nagu maalrite ja skulp-

torite meisterteoste abil. Filmitööstus on sellele kavatsusele oma kaasabi lubanud sel teel, et ta annab igat soovitud koopiat kasutada. Sealjuures, kinodega võistlemise vältimiseks, saadetakse need filmid sinna alles pärast filmi normaalset esinemisaega. Muuseumile on ülesandeks tehtud filme väljavalida,

katalogiseerida, koguda ja säilitada. Ka Saksamaal on olemas riigi filmi-arhiiv.

Niisuguse asutise rajamise põhjusteks seletatakse, et arenenud inimestel, kes on skulptuuris, maalits, arhitektuuris ja literatuuris eeskujulikult kodus, ei ole üldse aimu suurte filmi režissööride kultuuriedendavast tööst, kellele

saavutised omavad lõpmatu suure mõju kogu inimsoole. Et nüüd niisugustele haritlastele võimaldada ka filmi suhtes end täiendada, selleks kutsutakse ellu filmimuuseum.

KUI VANA?

Mitte ükski „filmikirjakastis“ ei küsi publik filminäitlejate vanaduse järele, seda teevad ka produtsendid, kolleegid ning tuhanded uudishimulikud kogu maailmas. Et neid kõiki aidata, selleks on New-Yorgis ilmunud filmileksikon, mis annab halastamatult teateid iga vanuse kohta. Seal saab kummaliskemaid asju teada, mida me aga ei avalda, et ära hoida lugejates pettumust. Konstateerime vaid niipalju, et Clark Gable ja Franchot Ton on üllatavalt noored, olgugi et nad ei saavuta noorima näitleja „vanust“. See on — seitsmeaastase Shirley Temple'i.

ROMANOWSKYL ON HIRM...

Richard Romanowskyt, kahtlemata andekamat ja armastatumat karakternäitlejat, tuntakse üldiselt kui viisakaimat ja vastutulelikumat inimest.

Max Pfeifer, filmi „Tee mind õnnelikuks“ produktsiooni juhataja, jutustab ühe väikse loo, mille pealtkuulajaks ta ise oli juhuslikult. Filmis „Tee mind õnnelikuks“, esineb väga palju tantsugirle, kuna sündmustik mängib suuremalt osalt ühe varietee-lava kulisside taga. Üks neist noortest daamidest, kes hiljem tahab saada näitlejaks, soovib näidata Romanowskyle oma lugupidamist ning alustab viimasega kõnelust. Teem: filmid, millistes Romanowsky senini mänginud. Romanowsky noogutab vaid kogu aeg nõusoleku tunnusest peaga, kuni noor tantsitar lõpuks ägestub:

„Teie ei ütle ju midagi, härra Romanowsky. Kas teie ei taha minuga vestelda?“

„Kuid muidugi, mu armas laps; ainult ma ei saa oma osade üle kaasa rääkida. Ma ei ole veel ühtegi filmi, milles mängin, vaadanud — — hirmust! — — Kujutlege enesele, kui ma enesega rahul ei oleks. See oleks ju tragöödia...“

RENATET FRISEERITAKSE.

Igal filmitähel on väikseid omapärasusi. Nii kõneldakse Renate Mülleri kohta, et tema nõrkuseks on frisuur. Ta ei usalda oma juuste korraldamist vilunud juuksuri kätte, vaid ta valib oma frisuuri alati ise välja. „Liselotte Pfalzist“ aeg uuris ta päevade viisi biblioteekides, kuni leidis lõpuks ühe teatud lemmik-frisuuri. Viimase järeleaimamine nõuab iga päev poolteist tundi.

KOMBEVALI ÖDE.

Adele Sandrocki saadab tavaliselt alati tema öde, kes ühtlasi tema erasekretäriks, külastajate eemale tõrjujaks ja reisikaaslaseks, muuseas ka Adele eest emalikult hoolitsejaks. Ühel päeval, nii jutustab saaga, nägi Adele proovil midagi, mida ta mitte näha ei tahtnud; sest kui kaks suudlevad, siis tahavad nad ükski olla. Adele aga võttis sündmust tõsiselt ja ütles ehmunud paarile:

„Kui minu öde sellest teada saab, siis võtab ta mind silmapilk teatrist ära!“

MARTHA EGGERTH mängib Maria Barkas'e osa uues filmis „Blond Karmen“.

KOLM KORDA!

On olemas filmiaineid, mida ei filmita ainult kord, vaid koguni kaks või isegi kolm korda, kusjuures nad kunagi ei muutu tüütavaks. „Üliõpilane Praagast“ filmiti esmakordselt Paul Wegeneriga peaosas, siis mängis teda Conrad Veidt ning nüüd kehastab seda fantastilist kuju Adolf Wohlbrück.

Talutüdrukut „Rose Berndti“ mängib Henny Porteni ja Lucie Höflich'i asemel nüüd Carl Froelichi režii all — Paula Wessely.

SÜNNIPÄEVI SEPTEMBRIS.

- 18. september — Anton Edthofer.
- 19. september — Willy Birgel.
- 20. september — Herta Worell
- 22. september — Hans Albers.
- 22. september — Veit Harlan.
- 23. september — Jarmila Novotna.
- 26. september — Walter Steinbeck.
- 27. september — Joe Stöckel.
- 28. september — Max Schmeling.
- 29. september — Albin Skoda.
- 30. september — Lil Dagover.
- 30. september — Otto Wernicke.

REPORTERI LEND

Ühel päeval ilmus minu juure naabri poeg, noor unistaja mees ja teatas mulle, et on konstrueerinud ühe uuetüübilise lennuki.

„Kas te olete kunagi lennukiga sõitnud?“ küsisin.

„Ei“, vastas leidur.

„Kas kardate?“

„Ei, ma ei kardal!“

„Mispärast te ei lenda siis?“ pärin edasi.

„Tahaksin ju, ent mu lennuk ei taha. Kui ta õhku tõuseks, teeksin kohe ühe ringlennu.“

„Kas puudub midagi masinal?“

„Kuid kus? Mootor suriseb, propeller tiirleb, kruvid on korras, kõik on all right, ent ometi ei tõuse aparaat õhku. Masin ei taha kohalt nihkudagi. See on üsna hirmus ning sealjuures tahaksin ometi nii meeeldi sattuda lehte.“

„Mul on pressega suhteid, võibolla saan teid aidata. Tulen homme. Nägemiseni!“

*

Tund hiljem külastas mind reporter Semenov. Ta oli halvas tujus ning peaaegu nuttis vihast.

„Kujutlege enesele“, ütles ta mulle, „millise võimatu tembu mängis mulle kolleeg Popljaschichin. Pidin minema regattale, ühe teate kirjutama, kuid tema saatis mulle anonüümse kirja. Selles kirjakeses teatas üks veetlev blondiin, et tahab meeeldi minuga regattale sõita. Ta palus mind koju jääda ning oodata tema telefoni kutset. Mina rumal kukkusin pettusega sisse, istusin kogu päeva kodus. Vahepeal oli aga mu rivaal sõitnud regattale, mistõttu saabus varemini kirjeldusega kui mina. Enesestmõistetavalt kiitis teda redaktöör, kuna mina sain peapesu. Nüüd mõtlen järele, kuidas saaksin seda temale revanšeerida.“

„Jätke see asi minu hooleks! Võibolla tuleb mulle midagi meelde.“

Semenov surus mu kätt ning lahkus.

Vaevalt oli ta läinud, kui jälle keegi koputas uksele. Näis, nagu oleksid kõik tuttavad kokkuräänud mind külastada. Lävel seisis Popljaschichin. Ta oli ovalises meeleolus, naeris ja ütles:

„Pidasin senini seda eeslit Semenovi parimaks. Nüüd — pärast regattat — kinnitab redaktöör, et mina olevat tubleim spordižurnalist. Täna nõudis ta, et sõidaksin lennukiga ning kirjeldaksin siis omi muljeid. Kuid kust ma võtan ühe lennuki?“

„Oo, see soov täitub kergesti. Ma tunnen üht leidurit, kes on konstrueerinud uue lennuki tüübi. Kõnelen mehega, võibolla teeb ta ühe sõidu teiega. Teatan teile oma kõneluse tulemusist telefoniga.“

Popljaschichin lahkus üliõnnelikuna.

*

Järgmisel päeval võtsin Popljaschichini asja ette. Kõnlesin leiutajaga, pühendasin Semenovi oma plaanidesse ning teatasin siis Popljaschichinile ettevõtte kordaminekust. Sõit pidi teostuma pärastlõunal. Popljaschichin saabus kell 3 leiduri villasse. Ka Semenov, samuti nagu pildistaja, olid kohal.

Meie silmitsesime lennukit. Väliselt sarnles ta tõelisele

lennukile. Semenov ja mina võtsime Popljaschichinilt käe alt kinni, viisime ta veidi eemale ja küsisime:

„Kas teil ei hakka pöörutama?“

„Mina, ma usun ja . . .“ vastas ta segaselt.

„Jaa, kui teil pöörutama hakkab, siis ei saa ma kahjuks teid kaasavõtta“, tähendas leidur lühidalt. „Teie hakkate karjuma, haarate mul käest ning me kukume mõlemad!“

„Mu jumal“, ütles Popljaschichin, „ma lubasin redaktöörile lennata. Ma vannutan teid, võtke mind kaasa!“

„Kas tahate seotud silmadega sõitu kaasa teha?“ küsisin mina.

„Siis kaob ju kogu lennu võlu!“ vastas ta hädiselt.

„Mis seal siis näha on! Peaasi on ju elamus. Muidu juhtub teile see õnnetus, et teie ei saa lendu üldse kaasa teha.“

Popljaschichin pöördus leiduri poole:

„Ning mis teie arvate?“

„Kui lasete omi silmi kinni siduda, siis võtan teid kaasa. Siis tean vähemalt, et te istute rahulikult!“

„Hüva, olen nõus!“

Mootor pandi käima, propeller hakkas tiirlema.

„Kohale!“ komandeeris leidur.

Popljaschichin kahvatus, astus meie juure ning embas meid:

„Jumalaga! Kes teab, kas näeme veel!“ siis läks ta Semenovi juure ja ulatas sellele käe:

„Sa oled mulle kuri? Andesta mulle!“

Semenov tõmbas taskurätiku ja pühkis näolt ühe pisara:

„Jumal sinuga! Soovin sulle õnnelikku lendu!“

Nad suudlesid üksteist. Oli liigutav silmapilk.

„Sisse astuda!“

Popljaschichin ronis redelit mööda lennukisse. Leidur sidus talle seal musta rätiku tugevasti silmade ette.

PALUN KONTROLLIGE ISE
omi silmi

nimelt iga silma üksikult, neid käega kattes. Kui Teie näete ülemistes ringides jooni, eriti ühel pinnal selgesti, siis on see tundemärk, et Teil nõrgad silmad (Astigmatism) ja

Teie vajate prille

Parimaid nõuandeid saate optika eriärist

B. SCHULTZE

TARTUS, RÜÜTLITÄN. 10

Mõnuga naudite ainult siis filme, kui Teie lõõtsil laulmatult näete. Selleks kontrollige omi silmi

WOLFGANG LIEBENEIER ja INGE SCHMIDT
uues Terra filmis „Kunstniku armastus“

Propeller pöörles hiigla kiirusega, mootor põrises...
„Lahti! Me lendame!“ hüüdis leidur.
Läksime tahapoolle, haarasime lennukist kinni ja ajasime teda veidi ettepoole...

Siis lähenesime lennukile ja kuulasime, mida leidur kõneles.

Mootori põrina sekka karjus leidur:

„Me oleme 30 meetrit maapinnast kõrgel... 40... 50... Kuidas tunnete end?“

„Küll on hirmus!“ vastas Popljaschichin käheda häälega.

„Olge vapper! See on alles algus!“

„Kus kohas me viibime praegu?“

„Praegusel hetkel lendame ühest külakesest üle. Inimesed näivad kärbestena, kirikud on nagu sõrmkübarad. Hoidke end tugevasti kinni, kohe saabub tuuleiil!“

Meie tõusime varvastele kõik kolm: mina, pildistaja ja Semenov. Puhusime Popljaschichinile näkku, rebisime talt mütsi ning hiilisime siis jälle ära...

Üks meist võttis põrandalt ajaleheriba ning tõmbas sellega üle Popljaschichini näo.

„See, mis see on?“ karjus ta närviliselt.

„Üks lind riivas teid!“ tähendas piloot kuivalt. „Ärge kartke! Meie ristleme nüüd ühe jõega. Paadid näivad päkklikoortena, purjed on nagu väiksed paberitükid. Läänest tõuseb üks pilv. Kohe hakkab sadama!“

Semenov tõi aiast kastekannu, tõusis minu õlule ning valas igast küljest värisevale reporterile.

„Vesi!“

„Ei, see pole vesi, see on vihm! Muide, ilm selgineb pea jälle.“

„Ning kus me viibime praegu?“

„220 meetrit üle maapinna. Kaugel on näha üht linna!“

„220... kuulge! Jumalapärast, vaatame et sügavamale laskuksime. See õhk... ma suudan vaevast hingata.“

„Seda ma usun“, tähendas piloot, „õhk on siin hõredam. Valmistuge ette, me libiseme alla!“

Popljaschichin hoidis närviliselt lennuki seintest kinni. Semenov hiilis tagantpoolt juure ja löi talle rusikaga ühe hoobi pähe.

„Au!“

„See on tagasitõuge. Kui lennuk puudutab maad, siis juhtub see alati!“ ütles piloot.

Hakkasime aplodeerima, meie fotograaf astus sammu tagasi ja tegi ühe ülesvõtte ning peitis siis kodaki ära.

Popljaschichin rebis sideme silmadelt, hüppas lennukist ja tõttas sõprade juure. Semenov lähenes talle kätt ulatades:

„Õnnitlen! Teie olete kangeline, teie käitusite vapralt!“

„Hm, see polnudki nii hirmus. Üks lind riivas mu nägu, siis jõudsime vihmapiirkonda!“

„Ja“, tähendas Semenov mõtlikult, „veel paar nii julget meest ja õhk on vallutatud!“

Popljaschichin astus leiduri juure, embas teda ning tänas õnnestunud sõidu eest...

*

Järgmisel päeval võisid lennuspordi sõbrad lugeda ajalehest järgmist teadet:

Reporter Popljaschichini lend.

Eile õnnestus mul saavutada seda, millest unistavad paljud inimesed. Ma sõitsin lennukiga.

Lilian Harvey oma suure šokolaadi mängukanniga sunnib ka Teid maiustustele mõtlema

Kes tahab kinas hubaselt istuda,
see ei unusta

kondiitriäri

J. Lille
uudisšokolaade

kaasavõtmast.

Äri ja tööstus: Tartus, Riia tän. 11, tel. 9-46

Oivaline asi: vaevalt istet võtnud, valdas mind paaniline hirm. Ent lennuki tõustes maast, kadus mu hirmutunne ning ma tundsin end hästi ja kindlana.

Tuul sahises mu kõrvades, tormihoog rebis mul mütsi peast. Vaatasin alla. Minu jalgade all lamas väike külake, inimesed sarnlesid kärbestele ning kirikud näisid sörmkübaratena. Meie sõitsime üle ühest jõest . . . Paadid olid kui päklikoored . . .

Piloot hüüdis: 500, 550, 600 meetrit . . .

Kõrvades kohises, hingamine mattus kinni, kuna kõrgemates sfäärides on õhk hõredam. Ühtlasi sattusime vihmapiirkonda. Siis libisesime oivalisel sirgjoonel alla. Puudutus maapinna vastu, tagasitõuge ning me tundsimme taas maad eneste all . . .

Mulle tundub, nagu see oleks olnud unelm. Kuid see polnud unelm, üks lind riivas oma tiivaga mu nägu, süda kloppis tugevamini, olin uhke, et võisin esineda õhuvallutajana . . .

*

Järgmisel päeval ilmus võistlevas lehes Popljaschichini lennu kõigi staadiumite täpne kirjeldus, mis lisaks oli illustreeritud veel vastavate ülesvõtetega.

**Rikkalikumas valikus ehteid
daamidele,**

**kuld- ja hõbeasju,
sõrmuseid ilustatud
ja lihtsaid**

soovitab

Kullasepaäri Joh. Alt

TARTUS, ALEKSANDRI 10. TELEFON 7-97

Piltidelt võis selgesti näha, mis liiki vihm Popljaschichinit märjaks tegi, milline lind teda puudutas ning milline tormihoog talt mütsi rebis.

Kõik uskusid, et Popljaschichin lõpetab oma eluga arved, kuid ta pidas õigemaks linnast kaduda . . .

Sel viisil vabanes Semenov oma konkurendist ning jäi linna ainukeseks spordireporteriks.

TARTU KINOD SÜGISHOOAJAL

Kino «Ateen»

SÜGISHOOAJA AVAMINE neljapäeval 12. sept.

Dr. R. Schacti tuntud lavateose järele

BLOND KARMEN

Martha Eggerth, Wolf Liebeneiner, Leo Slewana, Ellen Frann, Ida Wüst.

Fr. Grothe muusika, Sabine Ress'i ballett

Lähem kava:

Anny Ondra juubelifilm

SUURPUHASTUS

(Instituut „Blizblank“)

Anny Ondra, Wolf Albach-Retty, Hans Richter, Herm. Picha

Karl Lamac'i lavastus.

Franziska Gaali uusim üllatusfilm

VÄIKE EMA

N. Brodzky muusika. Uusi vaimustavaid lööklaule.

Jan Kiepura selle aasta ainus ja Euroopa toodangus viimane suurfilm

ARMASTAN KÕIKI NAISI

Jan Kiepura, Theo Lingena, Rud. Platte, Inge List, Lien Deyers, Adele Sandrock.

Rob. Stolzi muusika. Karl Lamac'i lavastus.

Kino «Scala»

Henri Bataille romaani järele Alexander Korda lavastusel suurfilm

DON JUANI ARMUELU

Peaosades: Douglas Fairbanks, Marle Oberon ja Benita Hume.

Ernst Toch'i muusika.

Film on saksakeelne.

Paul Abrahami löökoperett

HAVAII LILL

Peaosades: Martha Eggerth, Ivan Petrovitsch, Ernst Verebes.

Kino «Central»

Kuulsa kirjaniku Edgar Wallace romaani Sanders jõe lt filmitud

BOSAMBO

Peaosades kuulus neegertäht Paul Robeson ja eksotiiline iludus Nina Mae McKinney.

Ufa 1935./36. kvaliteetsem suurfilm

AMPHITRYON

(Jumalad lõbutsevad)

Peaosades: Willy Fritsch, Käthe Gold, P. Kemp, Adele Sandrock,

STRADIVARI

Gustav Fröhlich, Sybille Schmitz

FILMŽURNAAL ilmub kord kuus. Üksiknumber 35 snt. Kuulutuste väljatöötamisele ja viimistlemisele pannakse erilist rõhku. Väljaandja: kirjastus T/Ü „V. Kask & R. Puusepp“. Toimetus ja talitus TARTUS, LOSSI TÄN. 7, telef. 15-20, pstk. 22. Vastutav toimetaja R. Puusepp. Posti jooksev arve 2201. Üksiknumbrid müügil kõikides linnades ja alevites.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus, 13. sept. 1935. a.

Rong wõib sõita

Liiklemistjuhtiv kordnik Esplanaadil, ta seis just Rootsi teatri nurgal, nägi veinpunast autot Mäekünka tänavalt möödukul, Helsingi tänavliikumisele kõigiti vastaval kiirusel ümber nurga keerav. Hiljem ta seletas, ta olevat kohe märganud, et siin ei ole tegemist soome jõuvankriga, — punane kabriolett äratanud tema tähelepanu enne kui — nojaa, enne kui õnnetus juhtus. Härra rooliratta taga annud tema märguande peale, et tee on vaba, rohkem gaasi, et kiiremini ümber nurga jõuda. Liiklemine Esplanaadil olnud väga väike. Ainult üks turukaubamaja poolt tulev veoauto põrisenud teel, kuid selle eest oleks autojuht võinud suurema vaevata kõrvale hoiduda, kui ta ei oleks kaotanud valitsemisvõime oma sõiduki üle. Täpsemaid üksikasju kordnik ei saanud anda, ta vaadanud parajasti kõrvale. Hendriku tänavalt tulnud sõidukid, milledele ta annud peatumismärke.

Seal sundinud teda vali raksatus kiiresti ümber pöörama, et uuesti näha veoautot ja punast kabrioletti.

Vaatepilt, mis temale avanes, oli kohutav. Mõlemad sõidukid seisis. Kabriolett oli veoautole hooga otsa sõitnud, sisse surunud sõiduki puuseina, ja istus nüüd kinni purustatud klaaside ja porilaudadega, mis olid kaotanud igasuguse kuju, lõhnutud jahutajaga, kuid ikka veel töötava mootoriga.

Kergesõiduauto juhust ei olnud esimesel silmapilgul näha midagi. Oli ta ehk veel õigel ajal maha hüpanud?

Aga siis nad leidsid tema. Nad kõik haarasid ta järele, mõlemad töölised, kes juhiistmel pääsenud vigasaamatult, kordnik ja mõned möödaminejad mehed.

Kergesõiduautot juhtiv härra oli juhiistmelt libisenud ja lamas oma sõiduki põrandal. Ta näis raskesti viga saanud olevat, veri kattis tema riideid, ja ta ei liigutanud end, kui nad tema üles tõstsid. Mees toimetati lähedalolevasse ülikooli haiglasse, tulemata meelemärkusele. Professor Pakkala oli kohal ja vaatas haiglassetoodu läbi. Aga tal ei tulnud kaua tegeleda mehega kandamil.

Ta kutsus kordniku kõrvale: „Kas vigastatu omakseid on kohal?“

„Ei, härra professor. Liiklemisõnnetus; mul ei ole isegi veel teada haavatu nimi.“

Professor Pakkala noogutas pead. „Mees on surnud. Ta suri teel siia. Aga teie ütlesite, see olnud liiklemisõnnetus, härra kordnik, — selles teie eksite. Peate asjast teatama kriminaalpolitseile. Mees on maha lastud. Hiljem järgnenud kokkupõrkel ei juhtunud temale enam midagi.“

„Maha lastud?“ hüüdis kordnik segaduses. „Aga ma ei kuulnud pauku, ega olnud ka kedagi tänaval, kes oleks võinud pääseda sõiduki lähedusesse.“

Professor Pakkala kehtas õlgu. „Mees on maha lastud“, kordas ta. „Võin öelda teile veel enam. Staa-biarstina suure sõja ajal nägin palju haavu. Arvan kinnitada võivat, et võõrale on lastud kaugema maa pealt. Teie seisite Rootsi teatri ees kui mees oma auto Esplanaadile juhtis?“

Kordnik noogutas jaatavalt. Ta ei teadnud veel, mis pidi järgnema.

„Vaadake, umbes selline oli vahemaa. Teie ise võisite lasta paugu.“

Kordnik neelatas kaks korda. „Härra professor, see on...“

„Endastmõista ei teinud teie seda, tean. Teie ei tulekski küsimusesse, kuna omasite vaid revolvri. Võõrale on lastud püssist.“

Selle kõneluse peale kordnik suurimas hämmastuses lahkus haiglast. Ta lasi end oma valvepostilt vabastada ja läks valitsushoone juure, mille alumisel korral asetses kriminaalpolitsei peakorter. Seal ta esines juhtunu kohta aruandega, milline seekord oli juba veidi mahlakam. Kriminaalkomissar Heikki pidi meest tema jutustuse järele pidama tubliks, tai-bukaks ametnikuks.

Õige natukese aja pärast oli Helsingi politseil teada, kes surmasaanu oli. Siin oli tegemist riigisakslase Vilhelm Georg Brillauga, kaupmees, elukohaga Berliinis.

Reisipass, milline ühes sõiduloaga asetses sõiduki külgtaskus, oli korras. Brillau, kes end nimetas konsuliks, nagu selgus ühest tema juurest leitud kirjast, oli autoga teel juba mõnda päeva. Eesti viisum andis tunnistust selle kohta, et alles kahe päeva eest ta oli viibinud Tallinnas.

Kriminaalkomissar Heikki helistas viibimata St. Robertsi võõrastemajja ja nõudis ühendust inspektor Veinschütziga.

Sakslasest ametnik oli ärareisimisel. Kolmekuuline tähtaeg, milliseks ta oli komandeeritud, või, milline väljendus temale enam meeldis, puhkusele saadetud Helsingi, oli läbi. Ta oli Hangös juba koha Stokholmi sõiduks kinni pannud. Aga kuna tema ametivend Heikki teda palus selle erilaadse asja uurimisel veel kaasa aidata, arvestades eriti seda, et surmasaanu oli sakslane, loobus ta sõidust ja tühistas kõik tehtud ettevalmistused.

„Ootan teid, Veinschütz. Kas saate kohe siia tulla?“ palus soomlane.

„Tulen silmapilk“, vastas inspektor Veinschütz.

Koos läksid nad ristteele, kus oli aset leidnud kokkupõrge. Soome komissar oli liiklemist juhtivatele kordnikkudele hästi tuntud ja nad tervitasid teda. Ta ei saanudki jääda kahe silma vahele. Tema pika kogu kõrval mõjus inspektor Veinschütz peaaegu väiksena, kuigi ta oli tublisti keskmist kasvu. Veinschütz näis mõlemist vanemana; vähemalt oli tema

nägu kortsulisem. Näitlejale sarnanes ta oma voolitud, siledakspüगतad näoga. Tema silmad asetsesid sügaval ja lähestikku. See lisas tema vaatele läbitungivust ja mõjus tema muidu nii heasüdamlikkudele sinistele silmadele kasulikult tema ametalaliselt seisukohalt. Oli palju neid, kel tulnud temaga tegemist teha, ja kes kinnitasid, Veinschütz mitte ainult ei sarnanevat näitlejale, vaid tema olevat ka seda.

Ta ütles oma soome ametivennale: „Kas suudate mõista asjaolu, et keegi ei kuulnud pauku? Kuigi veoauto sünnitas kaunist müriinat, siis püssipauk, see ühekordne kära oleks pidanud ometi kuulda olema.“

Laskja seisnud umbes viiekümne meetri kaugusel.

Võiks oletada, et pauku kuuldi teisel paremini kui siin, kus kokkupõrge aset leidis, või, kui soovite, kus kuul meest tabas. Muide, siin teatasid kaks meest, et nad olevat kuulnud pauke.“

„Pauke, see tähendab mitu pauku?“

„Jah, ametvend Veinschütz, imelik kokkusattumine. Ühel katusel Mikaeli tänaval, milline suubub Esplanaadile, seisnud mees ja tulistanud püssist tuvisi.“

„Kas mees on tuntud? Kas ta kuulati üle?“

„Jah, seda küll. Üliõpilane. Ta kinnitab, ta sihtinud mitte tuvidele, vaid lasknud ühele tuvisid jälgivale kullile paar-kolm pauku.“

„Püssist?“

„Püssist jah, kuid ärge tehke endale asjatuid lootusi, härra ametivend,“ naeratas soomlane kergelt. „Nii lihtne asi ometi ei ole. Teie arvate, kõrvalelennanud kuul, katuseküti karistamisväärne kergemeelus?“ Ta raputas pead. „Noormehel oli, nagu vahepeal vastuvaidlematult kindlaks tehti, vaid üks püss. See oli haavlipüss. Muidugimõista tahtis ta sellega lasta tuvisid. Aga see ei huvita meid, ja lasime ta seepärast jooksta.“

„Kahju“, ütles Veinschütz. „Igal juhul see tuvi- röövel aitas meid jälgedele, kas pole nii?“

„Missugustele jälgedele?“

Veinschütz suunas pilgu piki laia toredat tänavat, millest nii hea oli üle näha. „Tänavalt ei ole laeng mitte välja lastud,“ ütles ta, kindel enesele. „Pauku oleks kuulnud. Ka avatud akna kaudu ei ole lastud. Seegi oleks annud samasuguse mitte kuulmatuksjääda võiva paugu. Ent sama vähe kui all tänavat kuuldi tuvikestele jahti pidava üliõpilase püssipauku, täpselt sama vähe pidi kostma tänavale selle lasu läbi tekita- tud pauk, mille tulistas mõrvar. Seepärast tundub mulle kaunis tõenäolikuks, et Brillau mõrvar seisis katusel, ja pidi seisma pealegi täiesti läheduses, kõige enam üks, kaks maja eemal ristlemiskohast. Seega oleks vahemaa — viiskümmend meetrit, kuulsime — antud. Pange tähele, armas ametivend, püssipauk tõendab seda.“

„Meie nägime tapetut,“ ütles komissar Heikki. Kuul on teda tabanud seljast. Läbistas kopsu ja südame enne kui ta jäi peatuma.“

„Seljast, ütlete teie. Otsekohe surmavalt mõjuv kuul. Seejärele peaks maja leida võima.“

Heikki noogutas. „Kurvelt sõites konsul oli alles elus, sest seal ta suutis veel tüürida. Kohe seepeale järgnes kokkupõrge. Mees järelikult tabati kuulist, kui ta parajasti sisse pööras Esplanaadile. Eks läheme sinna.“

Nad sammusid üle tänavat. „Siin“, ütles Heikki. „Sealtkaudu pööras konsul sisse, — siin ta pidi kaotama valitsemisvõime sõiduki üle, — siin tähendab tabas teda surmav kuul.“

Nad vaatasid ringi. Mõlemad olid ühel arvami- sel, mõtlesid sama mõtet. „Siis võib küll ainult nur- gamaja kõne alla tulla“, ütles Veinschütz. Soomlane noogutas nõustudes.

Nad lähenesid maja suurele uksele. Majahoidja avas neile.

„Kes elab neljandal korral“, küsis Heikki.

„Mina ise, härra“, ütles majahoidja, „ja teisel pool elab professor Castrén.“

„Olete abielus, — kas teil on täiskasvanud lapsi?“

„Ei, elan üksi oma naisega. Meie poeg langes Mannerheimi all võitluses nõukogude vastu.“

Ametnikud vahetasid pilgu. See mees ei tulnud küll küsimusesse.

„Kas nägite kokkupõrget tänaval?“ päris Heikki, püüdes tähelepanu kõrvale juhtida.

„Jah“, ütles majahoidja, „seisin värava juures ja nägin punast autot lähenemas. Äkki kaotas juht valitsemise vankri üle ja kihutas teisele sõidukile sisse.“

„Või nii“, ütles Heikki, siis teie olite siin all kui õnnetus juhtus. Kui kauaks jääte siia oma valve- postile?“

„Tahtsin just praegu minna lõunale.“

„Meie ei taha teid sugugi kinni pidada. Aga öelge veel midagi: kas mäletate, et keegi oleks vähe pärast kokkupõrget majast lahkunud?“ Majahoidja mõtles. Ta oli täpsust armastav põhjamaalane. „Runebergide teenija läks sisseostusid tegema. Runebergid elavad maja esimesel korral. Tema jooksis kohe õnnetuskohale. Siis ta õiendas omad käigud, ja kui ta tagasi tuli, ta jutustas mulle, mees punases autos olevat surnud. Samal ajal tuli professor Castrén ühe noormehega alla. Ta veel kuulatas meie jutuaajamist, ja siis mõlemad läksid ära. Varsti pärast seda tuli härra Runeberg lõunale. Ta on alles üleval omas korteris.“

„See professor Castrén elab teiega ühel majakorral. Tähendab teie tunnete teda päris hästi?“

Majahoidja raputas pead. „Nad ei ole soomla- sed“, ütles ta. „Nad elavad väga tagasihoidlikult. Mitte, et nad oleksid ebasõbralikud, kuid nendega ei ole õiget naabrivahekorda.“

„Teie kõnelete mitmuses. Seal üleval elavad siis kaks?“

„Professoril on kaks tuba, ühes ta annab klaveri- tunde, teises ta magab. Mõnda aega juba elab tema juures keegi noormees. Olen unustanud tema nime. See olevat professori õepoeg.“ Ja siis ta küsis uudis- himulikult: „Kas professoriga on midagi erilist?“

„Ei, mitte midagi. Jutt niisama kaldus temale.“

Heikki kõhklus. Tema eest küsis Veinschütz: „Ega teil ei ole teada, kuhu nad läksid?“

„Sööma, arvan. Nad harilikult einetavad väikeses restoranis Kiriku tänaval.“

„Kiriku tänav — see on peapostkontori juures, kas pole,“ küsis Veinschütz.

„Just nii, härra.“

Nad jätsid mehe rahule. „Kas oleks mõtet katu- sele ronimisel? Kas loodate leida katusele viiva luugi käepidemelt sõrmejälgi?“

„Ei“, vastas Veinschütz. Ta vaatas Heikkile sele-

tamatul pilgul. „Minuga sisse murda muusikaprofessori juure ja vaadata, kas seal leidub püss, millest tulistati Brillaud, seda teie, Heikki, küll ei riskeeri teha?“

„Ei“, ütles soomlane. Ta ohkas. „Kui meie nimelt püssi ei leia, on põrgu lahti. Ja ega teiegi selle leidmises kindel ole?“

„Kahjuks mitte. Teil on õigus. Samahästi võiks katusele ronida keegi kolmandalt korralt. Või koguni mõni kõrvalmajast. Katused siin on kõik ühekõrgused, ja ühelt teisele ronimine ei ole raske. Ainult — oleks olnud nii suurepäraselt lihtne — kellelegi selle maja neljanda korra elanikule oleks asi olnud kõige kergem.“

„Nähtav lihtsus ajabki enamiku kriminaalseid juhtumeid lootusetult segi“, tähendas komissar Heikki targalt. „Pidin juba vangistama tuviküti, kui märkas, et tema püssi kaliiber on erinev.“

„Tuvikütti, Heikki, laseksin edasi jälgida. Ma ei usu meelsasti niisugustesse juhuslikkudesse ühtesatumistesse. Võimalik, et mees oli küllaltki kõvasti mängus, mis teda põhjustas sel ajal katustpidi paugutama. Kui nimelt all tänaval oleks märgatud pauku, mis määratud Brillaule, siis oleks tähelepanu äratanud tuviküti, mitte aga silmapilkselt jälle silmapiirilt kadunud mõrvar. Millise mulje jättis teile mees?“

„Ta oli haruldaselt rahulik. Kaua lasi ta meid pärida ja otsida. Siis tõi ta välja oma püssi. See oli hoopis väiksemakaliibriline ja rahulolles lahkus ta sellega.“

„Noh, mõrvar ta kindlasti ei olnud; seda tõendab meile juba laskmise siht. Ent kui ta oli määratud tähelepanu kõrvalejuhtimiseks...“

Veinschütz seisatas. „Vähese aja jooksul pidite selgusele jõudma oma eksimuses, Heikki, sellega arvestas mees. Oletame nüüd, et ta oli vaid määratud söödiseks. Tema seega ei võinud juhtida teie ja teie inimeste tähelepanu enesele kuigi kauaks. Arvan, see viib meid edasi. Mõni teine kasutas aega, mil tegelesite tuvikütiga, põgenemiseks. Ühes temaga kadus reetev laskeriist. Kui meil õnnestuks selgitada, kes sel ajal Helsingist üle-pea-kaela lahkus, oleks meil mõrvar võib-olla käes.“

„Tuviküti, teie teooria järele, võiks meile seda reeta. Kuid ta ei ütle midagi. Muide, kuhu läheme nüüd? Kas soovite minna postkontori?“

Veinschütz naeratas. „Ärge naerge minu üle, Heikki, kuid ennist tuli mulle mõte. Ei saa kunagi öelda, kust niisugune mõte tuleb. Ta lihtsalt kukub taevast. Aga kuna kõik hea tuleb ülevalt, siis tuleb selle järele talitada, mõtlen. Kui majahoidja Esplanaadi tänaval Kiriku tänavat nimetas, küsisin: See on seal peapostkontori juures? Samal silmapilgul läbistas mind mõte: kuis oleks, kui mõlemad läksid postkontori, et telefoneerida või telegrafeerida: Brillaud kõrvaldatud. Sest, et sellel sakslase tapmisel Soomes omad varjatud põhjused on ja pikka ettevalmistust vajas, näib kindel olevat. Kahjuks ei tea ma veel midagi sellest konsul Brillaust, muidu võiksite oletada lähemaid motive.“

Heikki vaatas ametvennale. „Küsimine posti peal järele“, ütles ta, ja ta tundis täit lugupidamist nende äkiliste mõtete vastu, millised sakslasele saatis taevast.

Asi oleks võinud minna viltu. Veinschützil endalgi oli vähe lootust. Ei olnud kõik nii lihtne nagu ta näis. Brillaud juhtumine oleks võinud anda neile

palju mõtlemist ja peamurdmist. Aga tal oli õnne. Sellepärast kadestasid teda tema Berliini ametvennad, kuid olid ka samal ajal rõõmsad. Viimane lootus oli alati Veinschütz. Ka siin, Helsingis, ei jätnud õnn teda maha. Brillaud juhtumine oli keeruline. Selles ta ei eksinud. Kuid esimesed sõlmed lahenesid hämmastamapaneva lihtsusega.

Imelikul kombel ta ei tunnudki sellest erilist headmeelt. Asjaolu, vastupidiselt, pani teda mõtlema.

Samal ajal aga komissar Heikki hiilgas.

Ühes ametruumis mõlemale kriminaalametnikule anti läbivaatamiseks viimaste tundide telegrammid. Samal ajal märgiti nende tarvis telefoniühendused, mis peetud postkontori kõnekapist. Nad sorisid telegrammiplane. Mõne aja pärast eraldas Veinschütz kuhja hulgast ühe saksakeelse:

„Kuidas tundub teile see telegramm, Heikki? Ta läheb Berliini.“

Heikki luges: Kirjastus Lyra Berlin V. Ooper lõpetatud. Palun avanssi. Allkiri puudus. Aga plangi nurgale oli märgitud saatja. Augustin, Hotel Excelsior.

Mehed vaatasid üksteisele otsa. „Teie mõte tuli tõesti taevast, Veinschütz“. See naeratas hajameelselt.

„Helistage Excelsiori. Mis tehtud, see tehtud.“

„Loomulikult ei leidu seal mingit härra Augustini, kes oleks kirjutanud ooperi!“

„Seda arvan minagi“, ütles Veinschütz rahulikult. Ta küsitles ametnikku, kes telegrammi saatnud. Juhuslikult mäletas vastav ametnik telegrammi hästi. „Telegramm Berliini“, arvas ta meeletuletades, „vaatad ikka teksti üle. Tunnen hästi saksa keelt. Lõin silmad üles, kuid märkas, et telegrammitooja oli käskjalg. Üks noor poiss seisis minu aknalugi ees. Kõnetasin teda saksa keeles, aga ta ei mõistnud mind. Ta tasus arve ja jooksis minema.“

„Teie tunneksite noormehe ära?“

„Ei“, tunnistas ametnik avameelselt. Ta oli viieteistkuni kuueteistkümnendaastane, mittetäiskasuline. Tal olid tumedad juuksed, kuid see on ka kõik, mida võib öelda.“

Veinschütz tänas. Heikki tuli tagasi. „Olge julge, ametivend“, hüüdis ta. „On tõepoolest olemas keegi härra Augustin. Ta elab alles hotel Excelsioris, nimetab end lihtsalt kaupmeheks, ja istub käesoleval silmapilgul hotelli suures toas, kus vestleb professor Castréniga Esplanaadi tänavalt, kellest meie juba majahoidja kaudu kuulsime. Pole kahtlust! Excelsiori uksehoidja andis selge seletuse.“

Veinschütz võttis end kokku. Ka tema oli uudisest rabatud. „Miks ei lasknud härra Augustin, nagu tavaliselt kombeks, oma telegrammi õiendada võõrastemaja uksehoidjal? Miks saadab ta seda tegema poisikese tänavalt?“ Ta juurdles. „Kahju“, tunnistas ta siis avameelselt, „see telegramm ‚Ooper lõpetatud‘ oleks nii hästi sobinud meie oletuste juure. Kas professori õepoeg võtab ka osa jutujamisest võõrastemajas?“

„Seda ma ei tahaks uskuda. Uksehoidja kõneles mulle vaid kahest härrast, kes vestlevat teineteisega.“

Tahaksin seda Castréni õepoega kangesti kord näha“, ütles Veinschütz. „Just nüüd tahaksin teda tundma õppida“. Ta haaras Heikki käsivarrest. „Olite husaaride rügemendis, Heikki, nagu jutustasite mulle. Kas tahaksite praegu korda saata ühe husaari

tembu? Kas mäletate poisi nime, kes katuselt paugutas tuvikesi?"

„Ja“, ütles Heikki arusaamatult. „Lauri oli tema nimi. Lauri liignimega. Aga mispärast seda?"

Veinschütz ei pööranud tähelepanu sellele küsimusele. „Minge telefoni juure“, palus ta, võtke ühendus Excelsioriga ja paluge professor Castrén aparadi juure. Kui ta tuleb, küsige temalt, kus võiksite kohata tema õepojaga. Et asi on väga tähtis. Ta küsib: kes seal on? Ja teie peate vastama: Siin kõneleb Lauri. Asi on kiire, härra professor!"

„Ah nii“, vastas Heikki. „Kas panete tähtsust täpsale sõnastusele?"

„Ei sugugi, Heikki, tahan teada, kas see õepoeg viibib veel Helsingis, ja kas professor Castrén tunneb tuvikutti.“

„Tõepoolest, Veinschütz, teie...“ Heikki neelas alla lause ja jooksis minema. Ta võttis ühenduse võõrastemajaga ja palus professor Castréni, kes härra Augustiniga jutlevat, aparadi juure kutsuda. Mõõdus mõni minut. Siis tuli professor. Heikki kõneles temaga, nagu kokku lepitud. Küsimusi ta aga muutis. Tal tekkis kahtlus, kas noormees, kes professori juures elanud, tõepoolest oli selle õepoeg. Majahoidja oli seda vaid oletanud. Asjasse selgust muretseda ei olnud lühikese aja tõttu enam võimalik. Heikki aga ütles enesele, et tuvikutti, kui tal selle looga üldse midagi ühist oli, pidi asjaga täiesti kursis olema. Sellepärast ta tasandas häält, kõneles järsku ja hirmunult. Selles toonis, teadis ta, kõlasid kõik hääled enam-vähem sarnaselt.

„Härra professor“, ütles ta, „siin kõneleb Lauri. Kus ta on, pean temaga veelkord kõnelema“. Ta kõneles soome keelt.

Professor Excelsioris kuulatas. „Lauri?“ kordas ta. „Mida teie siis veel tahate? Olete hull, et helistate mulle siia!“

„Pea temaga veel kord kokku saama, härra professor!“ sosistas Heikki hirmunult.

„Seda teie ei saa.“

„On's ta juba läinud?"

„Muidugi. Mida tahtsite siis temast?"

Heikki ei teadnud sel silmapilgul midagi paremat vastata. „Ta pidi mul ühe kirja edasi toimetama.“

„Eraasi?"

„Muidugi. Ühele tütarlapsele Berliinis.“

Saatke see ometi postiga, inimene! Ärge olge narr!“ Professor pani lühikese tervitusega toru käest. Heikkil oli kahju. Parajasti meenusid temale suurepärased valed sissevedavateks küsimusteks. „Millal kirjutate jälle Berliini, härra professor? Kas telegramm on saadetud?“ Ta ei aimanud, kui hea see oli, et ta enam sõnule ei pääsenud.

Inspektor Veinschütz kuulas suure rahuldustundega ära kõneluse.

„Härra õepoeg on seega ära reisinud“, konstateeris ta. „See on väärtuslik teade, kas teie ei leia seda? Ja kirjaga Berliini seadsite suurepärase lõksu. Kuna professor teile üllatunult vahele ei seganud, on täiesti tõenäoline, et õepoeg kadus Berliini. Kas mees oli sisse kirjutatud?"

„Lasen selle kohe kindlaks teha.“ Heikki säras. Aga Veinschütz tõmbus enesesse.

„Sellest pole suurt kasu,“ ütles ta. „Niipalju usun, et oma õige nime all mees siin ei elanud.“

Heikki ütles: „Üht tahaksin veel teada saada, nimelt: kas Lauri, tuvikutti, tunneb seda härra Augustini?"

„Kindlasti tunnevad nad üksteist.“

„Saadan Laurile teate. Käskjalg viib. Käskjalg võib temale öelda, härra Augustin ootavat teda kohvik Olümpias. Ta tulgu kohe sinna. Ei küsi ta käskjalalt, kes härra Augustin on, läheb ta ilma pikema jututa kohale, siis võime arvestada sellega, et ta härra Augustini tunneb vähemalt nime järele.“

„Tehke seda“, ütles Veinschütz. „Saadate sinna ühe ametniku erariietes, eks ole. Vahepeal võiksime järele vaadata, kuidas on härra Augustin end sisse kirjutanud hotelli võõrasteraamatusse.“

Nad sõitsid valitsushoone juure. Äkki oli neil kiire. Ametnik valetatega asus teele üliõpilase Lauri juure. Heikki ja Veinschütz vaatasid läbi võõrastemaja registrid. Härra Augustin oli võõrastemajja sisse kirjutatud juba kolme päeva eest. Tulnud Stokholmist, sisse sõitnud Hangö kaudu. Elukutse: kaupmees. Sündinud 30. 12. 1887. Enschedes, Hollandis. Sisse kirjutatud reisipassi alusel. Kõik näis olevat kõige paremas korras.

„Ei ole see õieti mingi soome juhtumine, see mõrv“, arvas komissar Heikki. „Kõik välismaalased. Tapetu oli sakslane, elas Berliinis, tuli meie juure Tallinnast. Arvatavasti tuleks teomotiivide otsimist alustada Eestis!“

„See oleks asjata ajaraiskamine“, tähendas Veinschütz. „Mõrv selgitatakse kas siin või Berliinis. Selles võite olla kindel. Et mitte täielikult kobada pimedas, tahaksin vaid teada, kes oli härra konsul Brillau.“

Nad istusid Heikki büroos mugavatel istmetel üksteise vastas. Kirjutusmasina taga akna ees istus noor kantseleiametnik ja kirjutas. Ta lõi pilgu sakslase viimase märkuse puhul üles. „Aga selle kohta on teade Berliinist juba tulnud“, ütles ta.

„Kus ta on,“ hüüdsid mõlemad ametnikud peaaegu üheaegselt.

„Teie kirjutuslaual, härra komissar.“

Heikki avas lehe. Tekst oli saksakeelne. Berliini ametkond teatas: Leopold Brillau, 10. 9. 89, vallaline elukoht Berliin, Drefflingeri tän. 109. Noodikirjastus Lyra omanik, Berliin. Midagi negatiivset ei ole teada.

Heikki pani telegrammi kõrvale. „Kas saate nüüd aru?“ küsis ta. „Brillau on noodikirjastus Lyra omanik. Tema tapmise päeval telegrafeeritakse temale: Ooper lõpetatud. Meie oletus, nagu oleks see mingi varjatudsisuline teade, jookseb seega tühja, näib mulle.“

Veinschütz ei vastanud. Ta istus langetatud peaga, nagu oleks ta just praegu väsinult tukkuma jäänud.

„Veinschütz, ametvend, kõnelege!“ Komissar oli ärritatud.

Aeglaselt tõstis inspektor pea. „Kõneleda ei ole siin enam midagi,“ ütles ta tasa. „Sõidan ära.“

„Teie sõidate ära? Aga juhtumine puudutab teid!“

„Sellepärast just,“ ütles Veinschütz, ja ta sirutas käe välja, „sellepärast sõidan ära, armas Heikki. Brillau juhtumit ei selgitata mitte siin, vaid Berliinis.“

Samal silmapilgul teatas ametnik, kes väljamõeldud teatega Lauri juures käinud, üliõpilane asunud viivitamata teele, et härra Augustini kohvik Olümpias kohata.

(Järgneb.)

Austatud ärisõbrad ja riidekauba tarvitajad,

et minu äriruum kitsaks jäi ja ei suutnud ärisõpru ja kaubatarvitajaid, kes mind nii rohkesti oma ostudega toetasid, rahuldada, siis avanes võimalus kõrvalt saapaäri ruumi, KAUBAHOOV NR. 34, uue sisseseade ja suurte vaateakende ehitamise läbi üheks suureks äriruumiks teha,

mille hiljuti üheks äriruumiks ühendasin.

Ühtlasi olen ka riidekaubaladud uute, senipuuduvate kaupadega täiendanud kodu- ja välismaa parimatest vabrikutest.

Kõige suurem ja täielikum valmisrõivaste-osakond ühes tellimiste vastuvõtmisega omas töökojas 1. järgu naiste- ja meester. juurdelõikajate juhatusel.

Loodan, et vanad ja uued ärisõbrad ja lugup. ostjaskond mind minu uutes avarates ruumides jälle toetama saavad, mille kindlustuseks head aga odavat **igatseltsi riidekaupa**, naister. ja meester. valmisriideid, vihmamantleid, presentkuubesid jne. odava hinnaga soovitan. Suurt rõhku saan kauba headuse ja odavuse peale panema.

Suurima lugupidamisega Teie

KARL ABEL
RIIDE- JA VALMISRÕIVASTEÄRI

Tartus, Kaubahoov nr. 34 ja 35, telefon 8-19

Preemiaid

== Maret'i tellijatele! ==

Et tasuda senist sooja poolehoidu meie lugejaskonnale, selleks jagame rea väärtuslikke preemiaid järgmiste „Maret'i“ tellijate vahel:

- 1) kes tellivad „Maret'i“ aasta peale, alates nr. 5-est või kes on juba tellinud 1. jaan. alates kuni 1. jaan. 1936. a.
- 2) kes saadavad „Maret'i“ tellimise 1936. a. peale hiljemalt 1-seks jaanuariks 1936. a.

Need, kes on tellinud „Maret'i“ 1935. a. peale ja austavad meid oma tellimisega ka 1936. a. peale, omavad kahekordse preemia saamise võimaluse.

Esialgul mainime mõningaid väljapandud preemiaid.

Preemiaiks on:

- 1) Moodsaim jalaga Singer õmblusmasin.
- 2) F-a E. Güntheri riidevärve.
- 3) Grammofoni plaate „Esto-Muusika'lt“.
- 4) „Veronika“ seepe jne. jne.
- 5) Kleidirilideid A/s. Kreenbalt'ilt.
- 6) Ajalehtede ja kuukirjade aastatellimisi 1936. a. peale jne.

Preemiate nimestik täieneb iga kuuga kuni preemiate jagamise päevani, milline toimub 15. jaan. 1936. a.

Naiste ja kodude kuukiri „Maret“